

ZSI nikdar ne bo odstopila od svojih zahtev

Ko je Ustavno sodišče v 20 strani dolgi razsodbi z dne 3. julija 1956, št. G 6/56-12 (G 17/56) najprej razsodilo, da §§ 1, 3, 4 in 18 (4) zakona o oskrbi žrtev fašizma (OFG) niso protustavni, je z odločitvijo z dne 3. julija 1956, št. 135, 141, 142, 143/55-16, odklonilo pritožbe izseljenca Simona Malleja in ostalih članov izseljene družine Malle proti odlokom zveznega ministrstva za socialno zaščito in jih odstopilo v nadaljnjo presojo Upravnemu sodišču.

Zadeva se je s tem skrčila na presojo pojma »pripor«.

Ustavno sodišče v osporavanih odlokih zveznega ministrstva za socialno zaščito ni videlo nobenih nestvarnih motivov in nobene samovoljnosti.

Pritožba je imela v stvari cilj, da ovrže pravno mnenje socialnega ministrstva in da dokaže nepravilnost dejanskega stanja, kakor ga je kot dokazano smatralo ministrstvo.

To preveriti pa ni poklicano Ustavno sodišče, marveč Upravno sodišče.

Iz utemeljivte razsodbe Ustavnega sodišča pa je vsekakor mogoče izvajati med drugim naslednje:

Namesto prepovedi še večja proizvodnja atomskega orožja

Komisija za jedrsko energijo je predložila ameriškega kongresu polletno poročilo, v katerem je poudarjeno, da so pričele ZDA z razvijanjem novega atomskega in vodikovega orožja. Veliki obrati v Los Alamosu in Livermoru so bili razširjeni, da bi tako lahko proizvajali nove vrste in večje količine tega orožja. V teh obratih sedaj delajo po novih principih jedrske znanosti, tako da je možno raziskovanje, razvijanje in produkcijo znatno povečati. V poročilu je nadalje poudarjeno, da so bili v programu raziskovanja jedrske energije napravljeni nadaljnji koraki naprej in da so se ZDA razvile v največjega producenta urana na Zapadu. Razen tega je komisija za atomsko energijo še sporočila, da so raziskave o izdelavi atomskega letalskega motorja privedle do precejšnjih in zadovoljivih uspehov.

Na eni strani govorijo o prepovedi in nadzorstvu nad proizvodnjo jedrske energije, po drugi strani pa spet tekmujejo v množičnem proizvodnji prav tistega orožja, ki že nekaj let grozi vsemu miroljubnemu človeštvu.

Velik uspeh gospodarskega sodelovanja

Pomemben sporazum med Jugoslavijo, Sovjetsko zvezo in Vzhodno Nemčijo

Med Jugoslavijo na eni in Sovjetsko zvezo ter Vzhodno Nemčijo na drugi strani so na področju gospodarskega sodelovanja dosegli velik uspeh, ki bo ugodno vplival na nadaljnjo industrializacijo Jugoslavije ter s tem na boljše izkoriščanje njenih zemeljskih bogastev. Pred nekaj dnevi so namreč med omenjenimi deželami podpisali sporazum o sodelovanju pri izgradnji podjetij industrije aluminija v Jugoslaviji. Sporazum predvideva, da bo začela Jugoslavija še letos graditi kombinat industrije aluminija, katerega letna zmogljivost naj bi obsegala 100.000 ton.

Sovjetska zveza in Vzhodna Nemčija sta se v sporazumu obvezali, da z Jugoslavijo sodelujeta pri izgradnji prvega dela kombinata z letno zmogljivostjo 50.000 ton aluminija ter potrebnih hidroelektrarn in drugih podjetij pomožne industrije. V ta namen bosta dalj Jugoslaviji dolgoročno posojila v znesku 700 milijonov rubljev oziroma 175 milijonov dolarjev za kar bo Jugoslavija plačevala 2 % obresti, med-

Da osporavani odloki slonijo na postavkah, ki jih pravilna razlaga § 4 (5) OFG ne dopušča popolnoma; da gre le še za mero, nikakor pa ne več za obliko oškodovanja; da je ministrstvo pojma »pripora« napačno razumelo, ker se po pravosodju Upravnega sodišča v danem primeru izraz

»pripor« lahko smiselno razširi in se potem lahko razume tudi okrnitev svobode drugačne oblike in končno da so bila izseljeniška odnosno nadzorstvena taborišča tudi oblika političnega zatiranja.

Uspeh od Tednika toliko poudarjene in

Odprta so vrata na 5. Koroški velesejem

Včeraj so ob najlepšem vremenu slovesno odprli vrata na 5. Koroški velesejem. V uvodnem nagovoru je prezident velesejma, mestni svetnik Novak pozdravil navzoče. V prvi vrsti zveznega kanclerja ing. Raaba, zastopnike deželne vlade z deželnim glavarjem Wedenigom na čelu, zastopnike javnega in gospodarskega življenja, predstavnike oblasti ter diplomatske in gospodarske zastopnike Zapadne Nemčije, Italije in Jugoslavije in vsa ostalo številno publiko. Med drugim je dejal, da je v skupnem delu dežele, države in mestne občine uspelo prirediti prikaz tako vidne zmogljivosti človeškega dela, mišljenja in načrtovanja.

Za njim je spregovoril celovski župan Graf, ki je prav tako poudaril svoje zadoščenje, da je koroški velesejem dosegel takšen razvoj. Nato je stopil za govorniški pult deželni glavar Wedenig in izrazil veliko veselje in ponos nad prikazom zmogljivosti gospodarstva domače in sosednih dežel ter iz inozemstva. Trgovinske vezi s sosednimi državami Italijo, Jugoslavijo in Zapadno Nemčijo so živahne, treba pa je, da se navežejo še z mnogimi drugimi državami. Ob tej priložnosti je tudi apeliral na zveznega kanclerja, da bi podprl prizadevanje koroške deželne vlade za posebno kreditno akcijo v pomoč južnemu predelu koroške dežele.

Končno je govoril zvezni kancler ing. Raab, ki je med drugim dejal, da je Koroška, ki je zaradi svojih naravnih lepote zelo močno obiskana turistično-prometna dežela, izbrala najboljši čas za razstavo, da je tudi številnim tujim gostom iz sosednih dežel in iz inozem-

stva dana priložnost, da si na razstavi lahko ogledajo specifične proizvode Koroške in vseh dežel naše države. Nadalje je dejal, da je Koroška dežela mejna in s svojo razstavo mnogo koristi mednarodni trgovini in prijateljskim odnosom s sosednimi državami. Končno je zagotovil svojo podporo prizadevanju koroške deželne vlade za posebno kreditno akcijo.

Peti koroški velesejem presega po svoji bogati zasedbi razstavljalcev, pestrosti in organizaciji vse dosedanje tovrstne prireditve, čeprav so si prejšnje razstave tudi že osvajale prvenstven pomen v tuzemstvu in velik ugled v inozemstvu. Lahko se reče: Koroški velesejem je odlično organizirana razstava in treba je dati velesejemskemu odboru kot organizatorju prireditve vse priznanje.

V več ko 17 velikih halah in šotorih razstavlja okoli 870 avstrijskih in 140 podjetij iz inozemstva. Množičen prikaz stanja, razvoja in novosti industrijske, obrtne in kmetijske proizvodnje ter izdelki iz vseh mogočih drugih področij bodo prav gotovo zanimali vse obiskovalce velesejma.

Pečat letošnjemu velesejmu dajejo spet posebne razstave in prikaz napredka koroškega kmetijstva na področju mehanizacije in splošnega napredka donosnosti in najrazličnejših panogah. V posebnem oddelku so ponazorjene možnosti napredovanja pri zaposlitvi v kmetijstvu. Kmetje si lahko ogledajo na razstavi mnogo koristnega in poučnega.

Jedro razstave je spet avstrijski lesno-strokovni velesejem, ki mu pripada poseben pomen. Razstava „les“ je v veliki hali v centru razstavišča.

Pred konferenco brez velikih izgledov

V zelo nestvarnem in več ali manj bojevitim vzdušju so se tri velesile na londonskem posvetovanju odločile za sklicanje konference o Sueškem prekopu, ki se bo pričela 16. avgusta. Na to konferenco so povabili tako države, ki so leta 1888 podpisale konvencijo o neoviranem prometu skozi prekop, kakor tudi vrsto dežel, ki so kot plovbene države zainteresirane na tej prometni žili. Tako so bile povabljene Egipt, Francija, Italija, Nizo-

zemska, Španija, Turčija Velika Britanija, Sovjetska zveza, Avstralija, Cejlon, Danska, Etiopija, Zapadna Nemčija, Grčija, Indija, Indonezija, Perzija, Japonska, Nova Zelandija, Norveška, Pakistan, Portugalska, Švedska in Združene države Amerike.

Tako ozračje, v katerem so se odločili za to konferenco, kakor tudi način njenega sklicanja ter izbira povabljenih dežel, vse to govori za to, da je konferenca po vsej verjetnosti že v naprej obsojena na neuspeh. Zlasti pa potrjuje to domnevo dejstvo, da se konference ravno Egipt, torej država, ki je sprožila celo zadevo, ne bo udeležil. To vsaj izhaja iz objave, da bo predsednik Egipta Naser prav na dan pričetka konference prispel na uradni obisk v Sovjetsko zvezo.

Splošni položaj v zvezi s Sueškim prekopom se je medtem že nekoliko ustalil. Na Zapadu so v glavnem že izkričali svojo obnemoglo jezo ter začeli z vedno večjo uvidevnostjo spoznavati, da proti podražavljenju prekopa pač ni mogoče podvzeti pravih ukrepov, hkrati pa se na drugi strani bojijo, da bi Egipt spravil vprašanje pred Združene narode. Očitno se bojijo, da bi se v takem primeru le preveč resnično pokazali njihovi kapitalistično-izkoriščevalski interesi, ki jih imajo tako na prekopu ter še posebno na naftinih vrelcih v arabskih deželah. Anglija in Francija tudi svoje vojaške ukrepe izvajata z gotovo sramežljivostjo, ker se bojita, da ameriški in drugi svarilni glasovi ne bi preglasovali njunega dvomljivega izbruha užaljenosti. Hkrati pa se med arabskimi deželami vidno večja odpor proti nameram zapadnih sil in s tem narašča tudi podpora Egiptu.

hvalisane pritožbe, ki jo je g. Malle proti zasnovani poti Zveze slovenskih izseljencev in mimo Zveze napravil, je torej več kot dvomljiv. Nasprotno je g. Malle s to svojo ločeno in posamično pritožbo sila otežkočil drugače zasnovano borbo Zveze, ki je obljubljala več uspeha. To najbolj dokazuje naslednje pismo g. deželnega glavarja Wedeniga z dne 3. 8. 1956, št. LH-932/1/56, ki ga je že na osnovi te razsodbe poslal Zvezi slovenskih izseljencev in v katerem je med drugim rečeno, »da iz vzrokov, ki jih izraža razsodba Ustavnega sodišča o pritožbi Simona Malleja, zvezno ministrstvo za socialno zaščito ne more odstopiti od svojega dosedanjega pravnega gledanja. Novelizacije zakona o oskrbi žrtev fašizma torej po mnenju Ustavnega sodišča in zveznega ministrstva za socialno zaščito ni mogoče izvesti«.

Zveza slovenskih izseljencev je kljub neodgovornemu napadu v hrbet od strani g. Simona Malleja in njegovih pravnih svetovalcev v Mohorjevi hiši tudi med tem nadaljevala borbo po načrtu, ki ga je po temeljiti presoji in na osnovi dolgoletnih izkušenj sklenil in odobril odbor, in bo to upravičeno borbo nadaljevala z vso odločnostjo. G. Malle s svojim neodgovornim ukrepanjem ni le dosegel negativnega odloka, ki je bil v osnutku negativno rešen že v začetku leta 1953, ki pa ga socialno ministrstvo na intervencijo Zveze ni izdalo, da bi na osnovi novih dokazov Zveze lahko drugače odločilo, temveč je — upajmo, da ne za vedno! — preprečil tudi to drugačno, to je pozitivno odločitev.

Vsem izseljencem in slovenski javnosti dajemo v presojo, ali je bilo ravnanje g. Malleja, ki je ves čas izseljeništvu pridno služil v Hitlerjevi vojski, izseljencem v korist ali ne? Zveza slovenskih izseljencev je bila od nekdaj proti pritožbi takega izseljenca in zato tudi negativne razsodbe nikdar ne more priznati niti nikdar ne bo odstopila od svojih zahtev. Slej ko prej se bo borila, da se krivica, ki so jo izvajali nad slovenskimi izseljenci zaradi narodnosti nacistični oblastniki, ne bo nadaljevala iz istega razloga tudi še v avstrijski republiki. Nič drugega pa ne pomeni negativna razsodba Ustavnega sodišča!

Dajanje gospodarske pomoči mora biti nesebično

Plenum ekonomsko — socialnega sveta OZN, ki zaseda v Ženevi, je sedaj začel obravnavati eno najvažnejših vprašanj dnevnega reda letošnjega zasedanja: začeli so obravnavati vprašanja finansiranja gospodarskega razvoja.

Doslej so govorili različni zastopniki v imenu svojih vlad. Vodja jugoslovanske delegacije dr. Brilej je najprej poudaril, da je svet prišel zdaj v fazo, za katero je značilna ne samo čedalje večja zavest vlad, da je treba pospešiti gospodarski razvoj, temveč so zanj značilni tudi ugodnejši politični pogoji, ki omogočajo, da se teh problemov lotijo učinkoviteje in konstruktivneje. Dr. Brilej je dalje poudaril, da ne zadostuje samo govoriti o zdravih načelih uravnovešenja gospodarskega razvoja, marveč je treba dati denarno pomoč gospodarsko manj razvitim deželam, da bi jih tako usposobili za enakomerni razvoj.

Dr. Brilej je odločno nastopil proti političnim in strateškim merilom, ki da ne smejo igrati nobene vloge pri dajanju pomoči za gospodarski razvoj. OZN je zato najprimernejši forum, ki naj izvaja dajanje pomoči slabo razvitim deželam. Na nadaljnjih sejah bodo še natančneje razpravljali o organizatoričnih oblikah te gospodarske misije OZN.

Šolstvo na Koroškem

V uglednem jugoslovanskem časopisu „Mednarodna politika“, ki izhaja v Beogradu v srbohrvatskem, angleškem, francoskem in nemškem jeziku, je K. Milenović objavil članek z gornjim naslovom. Članek je ponatisnil tudi „Slovenski poročevalec“ in ga zaradi aktualne vsebine v celoti posredujemo tudi našim bralcem.

Povojni razvoj v Avstriji je obetal vsaj minimalne pogoje za uresničenje težnje jugoslovanskih manjšin v Avstriji za ohranitev svoje narodnosti. Kot najbolj pozitivnega glasnika tega razvoja je treba omeniti zamisel, sprejeto deloma tudi pri uradnih krogih in v avstrijski javnosti, naj jugoslovanske manjšine postanejo most med sosednjima državama, namesto da bi bile povod razdora.

Zato je jugoslovanska javnost pričakovala, da bo Avstrija po obveznostih, prevzetih v državni pogodbi, pa tudi po pomembnem napredku v razvoju dobrih odnosov med obema državama zagotovila spoštovanje in izpolnjevanje pravic, ki jih državna pogodba zagotavlja manjšinam. Toda odklonilna reakcija dela avstrijske javnosti in uradnih krogov na spomenice koroških Slovencev in gradiščanskih Hrvatov s predlogi teh manjšin za uresničenje pravic iz 7. člena državne pogodbe vzbujajo mnenje, da delujejo v Avstriji sile, ki so proti skladnemu razvoju avstrijsko-jugoslovanskih odnosov v nasprotni smeri in da raje gledajo nazaj kot naprej.

To delovanje proti pravicam manjšin ima več plati. Obnovljen je bil zloglasni „Schulverein“, katerega nastanek in delo sta ozko povezana z nasilno germanizacijo koroških Slovencev, njegova dejavnost pa ne nasprotuje le duhu, temveč tudi besedi 7. člena državne pogodbe. Del vplivnega avstrijskega tiska vodi sistematično kampanjo proti določilom o manjšinah v državni pogodbi, češ, da so „odveč in žaljiva“ za Avstrijo, kajti Slovenci in Hrvati da imajo „že itak vse pravice“ in hujska avstrijsko javno mnenje proti Jugoslaviji zaradi nekeke „nevarnosti slovenizacije“ Koroške itd.

Sem spada tudi teorija o tako imenovani „vindišarski“ narodnostni skupini, ki ni le umetno iznajdena in znanstveno nevzdržna, temveč je tudi poizkus ščuvanja dela manjšine proti drugemu, pa tudi podpihovanja sovražstva na podlagi rasnih in čustvenih činiteljev.

Napadi šovinističnih krogov so posebno naperjeni proti znani uredbi o dvojezičnem šolstvu, ki jo je izdala koroška deželna vlada 3. oktobra 1945, češ, da se morajo avstrijski otroci „prisilno“ učiti slovenskega jezika, ker

tako predvideva enotni tip dvojezične šole. Zahtevajo uveljavljanje „pravice staršev“, ki naj bi odločili, katerega jezika se bodo učili njihovi otroci. V resnici pa gre za organizacijsko boja zoper učenje slovenskega jezika sploh. V ta namen ustanavljajo posebna „združenja staršev“.

Namen uredbe o dvojezičnem šolstvu na ozemlju južne Koroške je, da zavaruje osnovno naravno pravico manjšine do šolanja in vzgoje v materinščini. S tem, da predvideva dvojezični pouk in obvezno učenje slovenščine od 4. do 8. razreda osemletnih šol, je ta uredba, čeprav ni idealna rešitev, pomembna sprememba v stališču do slovenskega jezika. Da je bilo v tem delu Koroške urejeno enotno dvojezično, ne pa posebno slovensko šolstvo, je to posledica spoznanja in priznanja zakonodajalcev, da je na Koroškem zaradi zgodovinskega razvoja nastal poseben položaj, posebno v tistem delu, na katerega se nanaša uredba. Zaradi tega, pa tudi zaradi politično-psiholoških pogojev, ki so posledica težkega položaja slovenske manjšine v preteklosti, bi bilo ustanavljanje posebnih slovenskih šol praktično nemogoče, ne da bi pri tem bistveno ne prizadeli pravic slovenske manjšine in da dober del sploh ne bi dobil pravice do učenja slovenščine. Uredba naj bi vsaj do neke mere popravila težke krivice proti Slovincem v preteklosti.

V takih pogojih je dvojezično šolstvo edini možni način za obrambo in varstvo manjšinskih šolskih pravic. Za takega ga je spoznal tudi bivši minister za zunanje zadeve dr. Gruber, ki je na konferenci namestnikov zunanjih ministrov štirih velikih sil v Londonu aprila 1948 označil dvojezično šolstvo za vzoren šolski sistem.

Če gre že za „prisilnost“, kažejo dejstva, da deluje celo pri dosledni uporabi uredbe na vsem ozemlju — kar pa zelo pogosto ne drži — veliko močnejše na slovenske otroke, ker se morajo celo v enotnem dvojezičnem tipu šole nesorazmerno več učiti nemško kot pa avstrijski otroci slovensko.

Ni treba veliko dokazovanja, da bi se uveljavljanje pravice staršev pri stanju, kakršno je na Koroškem, spremenilo v pritisk gospodarsko in politično močnejšega, slovenska

manjšina pa bi izgubila najosnovnejše pravice. Ustvarjeni bi bili tudi ugodni pogoji za ponovno zaostritev narodnostnega sovraštva na tem področju, kar ne bi bilo v korist prijateljskim in dobrososednim odnosom med obema državama. Vrh tega pa varstvo manjšinskih pravic, ki jih poleg drugega določa tudi državna pogodba, ni in ne more biti stvar plebiscita ali kakršnega koli preglasovanja, temveč zgolj dolžnost in obveznost avstrijskih oblasti.

Tudi na Gradiščanskem na podoben način poizkušajo te jasne pravice in obveznosti, določene z državno pogodbo, prepustiti sklepanju krajevnih oblasti ali nekakšnemu referendumu krajevnega prebivalstva, čeprav je dobro znano, koliko bi taki „referendumi“ izražali dejansko razpoloženje prebivalstva, posebno kadar gre za pravice manjšine.

Če bi šlo zgolj za poizkuse bolj ali manj neodgovornih ljudi, bi zadeva ne bila tako resna. Toda jugoslovansko javnost vznemirja dejstvo, da zastopajo pravico staršev kot način rešitve šolskega vprašanja na Koroškem in na Gradiščanskem celo nekateri odgovorni avstrijski krogi. To se je posebno pokazalo med volilno kampanjo, ko so celo z najvišjih mest podarjali tezo, da mora biti pravica staršev sveta pravica itd.

Jugoslovanska javnost je pripravljena sprejeti razlago, da so bile nekatere izjave v zvezi s tem vprašanjem izrečene v posebnih pogojih predvolilnega boja in da so propagandnega, ne pa programskega značaja, čeprav sodi, da tudi predvolilnega boja ni treba voditi na račun manjšin.

Vrh tega je videti, da bodo ta način za rešitev manjšinskega šolskega vprašanja s pomočjo referendumov in uveljavljanjem pravic staršev, sprejeli tudi avstrijski organi, pristojni za izvajanje določil državne pogodbe, ki se nanašajo na manjšinske pravice.

Po zaslugi obeh vlad so jugoslovansko-avstrijski odnosi precej napredovali. Ta pozitivni razvoj, zaželen od obeh strani, je brez dvoma v korist Avstriji in Jugoslaviji. Toda eden od pomembnih elementov v teh odnosih je brez dvoma spoštovanje in izvajanje (Dalje na 3. strani)

Hujskači zlorablajo svobodo tiska

Svoboda tiska je ena izmed velikih pridobitev v razvoju človeške družbe in njene kulture. Vendar zahteva od slehernega, ki se je poslužuje, mnogo čuta odgovornosti za resnico, osebno poštenost in vse druge občečloveške moralne kvalitete. Uporabljena in zlorabljena od ljudi, ki te kvalitete nimajo, se sprevrže v svoje nasprotje in postane lahko tudi pogubna za sožitje med ljudmi in narodi.

Prav na Koroškem imamo vedno spet priložnost opazovati, s kakšno brezvestnostjo in brez slehernih moralnih pomislekov smejo neodgovorni ljudje z lažmi, klevetami in ščuvanjem sejati razdor in sovraštvo med ljudi ter načrtno motiti in zavirati vsa tista kulturna in demokratična stremeljenja, ki težijo za mirnim človeškim sožitjem in za prijateljskim sodelovanjem med sosednimi narodi.

Najnovejši početje te vrste in očitno zlorabo tiskovne svobode zapažamo prav te dni, ko „Kärntner Schulverein Südmärk“ nemoteno lahko razpošilja učiteljem in šolskim vodstvom ostuden pamflet pod hujskaškim naslovom: „Die doppeltsprachige Fütterungsmethode in Südkärnten“, v katerem „Österreichische Landsmannschaft“ s tiskovno odgovornim podpisom znanega bivšega nacista dr. Miltschinskega na skrajno nedostojen in žaljiv način smeši zakonito ureditev obstoječega dvojezičnega šolstva, primerjajoč ga s krmljenjem psov in kokoši.

Kljub strogim predpisom tiskovnega zakona, kljub drugim zakonitim določilom, ki pod kaznijo zabranjujejo sejanje nemira in ščuvanje prebivalstva, kljub izrecnemu predpisu v Državni pogodbi, da se mora prepovedati dejavnost organizacij, ki merijo na to, da odvzamejo slovenskemu prebivalstvu njegov značaj in pravice kot manjšine, ostajajo za zaščito zakonitosti odgovorni činitelji ob tovrstnih ekscesih gluhi in slepi! Varnostna direkcija ob vsem tem očitno še vedno ne vidi razlogov za ukrepanje, zato pa sta sodišče in državno pravdništvu takoj pripravljeno naložiti kazen Slovincu, ki v svojem prizivu nekoliko bolj plastično zapiše, da smatra odrekanje pravic zagovora v uradnem slovenskem jeziku za nezakonito ravnanje.

Tudi na področju mednarodnih odnosov opažamo v zadnjem času, kako del avstrijskega tiska z zlorabljanjem tiskovne svobode skuša ustvariti strupeno razpoloženje do nekaterih sosednih narodov in držav. Na Koroškem je težišče hujskaške gonje, zlasti v klerikalnem tisku, naperjeno predvsem proti sosedni Jugoslaviji.

Na višku tujskoprometne sezone sta kon-

kurenčna borba za letoviščarje in tekma za inkaso njihove domače in tuje valute do neke mere razumljivi, če se gibljeta vsaj še v tistih okvirih, ki jih smatra tudi kapitalistična družba še za dostojne in dopustne.

Kar se tozadevno v zadnjem času odigrava pri nas, pa ni le skrajna zloraba tiskovne svobode, marveč veren odraz nemoralnega značaja ljudi, ki se v svojem sovraštvu do sosedne socialistične države in v svojem udinjanju interesom grabežljivih profitarjskih krogov poslužujejo že pravcató gangsterskih metod. Svojo klevetniško in hujskaško propagando proti obisku jugoslovanskih letovišč je „Kleine Zeitung“, za njo pa še Volkszeitung te dni kronala z zlobno izmišljotino o obstoju dveh jugoslovanskih viz z laiku neopaznimi razlikami, za katere pa da avstrijski obmejni organi vedo. Kakor smo izvedeli, je jugoslovanski generalni konzulat v Celovcu ostro protestiral pri koroški deželni vladi in varnostni direkciji proti takim klevetam v tisku in izrazil pričakovanje, da bo varnostna oblast z javnim demantijem postavila na laž te izmišljotine ljudi, ki skušajo s svojim neodgovornim pisanjem kvariti dobrososedske odnose med Avstrijo in Jugoslavijo.

Pravzaprav je nerazumljivo, zakaj naše varnostne oblasti same od sebe tega že niso storile, če že ne v zaščito resnice, pa vsaj, da bi ovrgle sum, da dobiva hujskaški tisk od njihovih organov iniciativo in potuho za lažnive trditve. V ostalem pa je v mednarodni diplomatski praksi vsepovsod pravilo, da uživajo tuja predstavništva še posebno zaščito države, ki jim je dala privoljenje za izvrševanje poslov, zlasti še, če gre za države — sosedne, ki vzdržujejo medseboj prijateljske odnose.

Verjetno se ne motimo v domnevi, da sta hujskaška dejavnost šovinističnih organizacij v naši deželi in diskriminatorna gonja proti sosedni Jugoslaviji, ki jo je mogoče primerjati v najboljšem slučaju z metodami, ki so bile doslej običajne samo še v dobi kominformske klevetniške mašinerije, v dobru meri preračunani tudi na bližnje potovanje zveznega kanclerja Raaba na uradni obisk v Jugoslavijo. Nedvomno je v interesu obeh sosednih dežel, da bi ta obisk še utrdil in poglobil medsebojne prijateljske odnose. Zato bi bilo tem bolj potrebno, da bi merodajni činitelji pa tudi dobronamerna demokratična javnost posvečali več pažnje vsem pojavom in poskusom zastrupljanja mirnega in enakopravnega sožitja obeh narodov na Koroškem in zlohotnemu motenju dobrih odnosov med našo in sosedno jugoslovansko državo.

PO ŠIRNEM SVETU

Rim. — Združene države Amerike bodo v letošnjem letu svojo vojaško pomoč Italiji več kot podvojile, tako da bo znašala 200 do 210 milijonov dolarjev oziroma 135 milijard lir. V ta znesek pa seveda niso vključena italijanska naročila v ZDA.

Rangun. — Burmanski časniki objavijo pisanje časnika »Nation« o domnevnem vdoru kitajskih čet na burmansko ozemlje, pri čemer poudarjajo, da je šlo za poskus, da bi povzročili razdor med Kitajsko in Burmo. Pravijo, da je moč incident, ki je nastal v zvezi s tem, da je nekaj kitajskih vojakov prišlo na burmansko ozemlje, urediti s pogajanjimi med kitajsko in burmansko vlado.

Varšava. — Sedmi plenum združene poljske delavske partije je sklenil rehabilitirati Vladislava Gomulko, Marjana Spichalskega, Zenona Klisko, ki so bili na tretjem plenumu partije leta 1949 obtoženi popustljivosti do sovražnih agentur. Na sedmem plenumu so ugotovili, da so bile te obtožbe neutemeljene.

Peking. — Predsednik Ljudske republike Kitajske Mao Ce Tung je sprejel predsednika indonezijskega parlamenta Sartona in člana indonezijske delegacije, ki je na obisku na Kitajskem. Med razgovorom je Sartone predlagal sklicanje konference parlamentarnih predstavnikov Afrike in Azije. Predlog so kitajski predstavniki podprli.

Teheran. — V soboto je bil izpuščen na svobodo bivši predsednik iranske vlade Mohamed Mosadik. Bivši iranski premier je bil aretiran avgusta leta 1953 po prevratu, ki ga je organiziral Zahedi, ter obsojen na tri leta zapora. Mosadik je takrat podprl petrolejske vrelce. Začasno se bo bivši predsednik naselil v bližini Teherana, kasneje pa se namerava preseliti v Švico.

Pariz. — Svet Severnoatlantskega pakta priporoča, naj bi obrambni sporazum med Islandom in ZDA ostal še nadalje v veljavi. Svet meni, da se mednarodni položaj še ni toliko izboljšal, da ameriškim četam ne bi bilo več treba ostati na tem ozemlju, ker da bi se z njihovim umikom ustvarila za Island nevarnost okupacije in izgube svobode. Poleg tega pa poudarjajo, da bi umik ameriških čet z Islanda povzročil luknjo v obrambnem sistemu Atlantskega pakta. (Kakor znano, je letos potekla ameriško-islandska pogodba in Island zahteva umik ameriških čet.)

Hajdarabad. — Vodja indijske socialistične stranke Ramanohar Lohia je v ponedeljek izjavil, da bi Indija utegnila izstopiti iz Britanske skupnosti narodov, če bo Velika Britanija nadaljevala z »vojno akcijo« proti Egiptu.

Bagdad. — Iraška vlada je na izredni seji sprejela povabilo, naj se udeleži seje političnega odbora Arabske lige v Kairu, na kateri naj bi določili enotno politiko lige v zvezi z egiptskim sklepom o nacionalizaciji Sueškega prekopa.

Djakarta. — Indonezijska vlada je sporočila, da ne priznava nobenih dolgov Nizozemski. Sklenili so ukinitve nadaljnega plačevanja dolgov, ki jih celinjo na okrog 408 milijonov funt šterlingov. Hkrati je bilo sporočeno, da bo Indonezija še nadalje priznavala svoje dolgove do drugih dežel. »ne glede na to, da jih je napravila Nizozemska za časa sovražnosti.«

New York. — Predsednik odbora za združitev Toga je poslal Skrbniškemu svetu OZN pritožbo, v kateri je rečeno, da v Francoskem Togu ni političnih svobod. V pritožbi je dalje rečeno, da francoske oblasti prebivalstva Toga sploh niso obvestile o referendumu, ki ga namerava Francija izvesti v Togu. Po tem referendumu naj bi se prebivalstvo opredelilo za avtonomijo ali pa za nadaljnje francosko skrbništvo.

Bombay. — V predmestju Bombaya je začel obratovati prvi indijski atomski reaktor. S tem je Indija prvič v zgodovini začela proizvajati atomsko energijo.

Generacija, ki ne bo poznala nacionalnih predsodkov

Že svoječasno smo v našem listu poročali, da obstoji v Luksemburgu šola, na kateri se šolajo otroci uradnikov tako imenovane »Evropske skupnosti za premog in jeklo«. Znamenitost te šole je v tem, da jo obiskujejo otroci petih narodnosti, ki se vzgajajo od rane mladosti v pravem evropskem duhu brez vsakih predsodkov.

Pred nedavnim sta predsednik imenovane skupnosti Rene Mayer in luksemburški ministrski predsednik Bech položila temelje za novo šolsko poslopje, kjer bodo imeli otroci petih narodnosti vse možnosti za izobrazbo od otroškega vrta pa do višješolske izobrazbe. V teku enega leta bo zgrajena šola, v kateri bo prostora za 600 otrok, kajti število uradnikov, ki so zaposleni pri Montanski zvezi, vedno bolj narašča, poleg tega pa imajo v Luksemburgu svoje predstavnike tudi številne države, ki niso članice te organizacije, kateri prav tako pošiljajo svoje otroke v »evropsko šolo«, kot na primer Amerika, Anglija, Danska, Norveška, Švedska in Švica.

V šoli spoznavajo otroci že od mladih let flamski, francoski, holandski, italijanski in nemški jezik ter si tako pridobivajo pogoje za čim boljše medsebojno razumevanje. Nove učilnice bodo zgrajene okoli prostrane telovadnice, poleg tega pa bo imela nova šola še slavnostno dvorano, kjer se bodo lahko srečavali otroci različnih narodnosti. Tudi med poukom iz zgodovine, zemljepisa in naravoslovja bodo sedeli otroci petih narodnosti skupaj na šolski klopi, medtem ko jih bodo v ostalih predmetih poučevali učitelji iz njihove domovine v njihovem maternem jeziku.

Namen »evropske šole« v Luksemburgu, kjer se vzgaja nova mlada skupnost, ki ne pozna nobenih nacionalnih predsodkov, je poudarjena tudi v listini, ki so jo vgradili v temelj nove šole. Tam je namreč rečeno, da so mladi šolarji, ki se vzgajajo v tesni medsebojni povezanosti, že od mladosti

Šolstvo na koroškem

(Nadaljevanje z 2. strani)

tistih pravic, ki bodo manjšinam omogočile nemoten kulturni in gospodarski razvoj v avstrijski republiki. Na ta način bi manjšine dobile tisti občutek varnosti, ki je edina zdrava podlaga in pogoj za uresničenje zamisli o manjšinah kot mostu zблиžanja med Avstrijo in Jugoslavijo, zamisli, sprejete od odgovornih činiteljev v obeh državah. Zato so težnje k zaničanju oziroma prikrajševanju manjšinskih pravic, ki se v Avstriji kažejo vsak dan močnejše, tembolj nerazumljive. Prepričani smo, da to ni stališče in politika avstrijske vlade. Vrsta dosedanjih dejanskih dokazov in manifestacij pri kreipitvi dobrih odnosov je realna podlaga za to prepričanje.

osvobojeni predsodkov, ki ločijo narode. Spoznavajo lepoto in vrednote kulturne dediščine posameznih dežel ter se zavedajo svoje povezanosti. Čuvajo ljubezen do svoje domovine ter se duševno vzgajajo v Evropejce, ki so pripravljeni, dovršiti in utrditi delo, ki so ga njihovi očetje pričeli za bodočo združeno in cvetočo Evropo.

V Luksemburgu, kjer so se slučajno sešli predstavniki petih držav in narodnosti, so torej pravilno spoznali veliki pomen,

Tuji slavisti spoznavajo kulturo jugoslovanskih narodov

Letos prireja filozofska fakulteta zagrebške univerze že sedmič po zadnji vojni mednarodni seminar, ki se ga vsako leto udeleži lepo število slavistov iz najrazličnejših držav, da si osvojijo novo znanje o jezikih, literaturi in umetnosti jugoslovanskih narodov. Poleg drugih slavistov sodelujejo na letošnjem seminarju — ki traja od 3. do 28. avgusta — tudi štipendisti iz Anglije, Avstrije, Danske, Francije, Holandske, Italije, Nemčije, Norveške in Švedske.

Za letošnji mednarodni seminar, katerega prvi del se odvija v Zadru, drugi pa bo v Zagrebu, so pripravili zelo pester program. Kakor vsako leto, tako bodo tudi tokrat prirejena jezikovna predavanja in vaje v različnih skupinah, hkrati pa tudi predavanja o zgodovini, umetnosti in glas-

ki ga lahko ima skupna šola za vzgojo nove »evropske« generacije. Zato so se odločili, da zgradijo šolo, na kateri se bo vzgajala mladina, ki ne bo poznala nacionalne nestrpnosti, marveč bo ljubila svoj narod in jezik, prav tako pa spoštovala jezik naroda-soseda. Pri nas na Koroškem, kjer že stoletja živita in delata dva naroda, pa se neodgovorni hujskači in nestrpneži brezvestno zaganjajo proti že obstoječi dvojezični šoli ter v svoji šovinistič-

bi jugoslovanskih narodov, pa tudi razgovori o problemih družbene, ekonomske in politične ureditve v Jugoslaviji. Največji poudarek je na predavanjih o jugoslovanski književnosti, kjer bodo inozemski slavisti spoznali tudi slovensko prosvetljenstvo ter najnovejšo slovensko poezijo. Seznanili jih bodo tudi s sodobno jugoslovansko literaturo, kjer bodo posebno zanimanje vzbujala predavanja o sodobnem makedonskem jeziku in literaturi.

Slavisti iz raznih evropskih dežel, ki bodo na seminarju dobili vpogled v jugoslovansko kulturno življenje, bodo potem s svojim znanjem lahko uspešno prispevali k spoznavanju kulturnih in umetniških stvaritev jugoslovanskih narodov med različnimi narodi Evrope.

Zanimanje za kulturo na Češkoslovaškem

Na Češkoslovaškem je zanimanje za knjige in književnost zelo živahno. Dela najrazličnejših pisateljev so mnogo brana tako v mestih kakor tudi na podeželju. Sploh je književnost važen sestavni del narodnega življenja, ker Čehi in Slovaki berejo povsod: doma, v parku, na tramvaju, v vlakih in drugod.

Češkoslovaško ljudstvo zelo spoštuje tudi kulturno dediščino preteklosti, kar pričajo številni kulturni spomeniki in muzeji. Tako so rekonstruirali nekdanji Strahovski samostan v Pragi in uredili v tej monumentalni zgodovinski zgradbi stalno razstavo češkoslovaške književnosti. Strahovski samostan je danes živa priča, kako pomembno mesto zavzema v zgodovini nekega naroda književnost, razen tega pa je tudi spomenik češkoslovaškega nacionalnega ponosa in slave. Glavno razstavno gradivo so knjige, rokopisi in faksimile, dokaj bogato pa so zastopana tudi likovna dela, ki so povezana z določenim književnim obdobjem. Tu so tudi kipi češ-

kih umetnikov in narodnih buditeljev ter drugi dragoceni predmeti iz kulturne preteklosti Češkoslovaške.

Podobno kot razstava v Strahovskem samostanu je v dvorcu Zvezda v Pragi urejena razstava književnega dela Aloisa Jiraska, češkega avtorja zgodovinskih romanov. Tako imenovana »Babičina dolina«, rojstni kraj Božene Nemcove, je znano zbirališče vseh ljubiteljev češke književnosti.

V vseh rojstnih krajih znanih češkoslovaških književnikov so stalne razstave njihovih del. Tako je literarno delo revolucionarnega slovaškega književnika Petra Jilemnickega prikazano pri Svetem Juriju blizu Bratislave v šoli, na kateri je Jilemnicki deloval nekoč kot učitelj. Življenje in delo pesnika Hviezdoslava je prikazano s stalno razstavo v enonadstropni hiši v Dolnjem Kubínu. Rojstno mesto oboževanega pesnika Jiri Wolkerja ima posebno lepo razstavo pesnikovih del in raznih dokumentov iz njegovega življenja.

ni omejenosti nočejo slišati ničesar o mirnem sožitju med narodoma-sosedoma.

Kako dolgo bodo pri nas o »združeni Evropi« in »evropskem duhu« samo govori, vsako dejansko zблиžanje med narodi pa teptali in onemogočali? Naj bi se nepoboljšljivi nestrpneži vpisali na luksemburško »evropsko šolo«, kjer bi se morda tudi oni naučili mnogo koristnega za življenje in delo z narodom-sosedom. Vsekakor pa bi tam lahko spoznali, da »združene Evrope« ne bomo gradili z narodnim zatiranjem ter odrekanjem najosnovnejših človeških pravic, marveč le z medsebojnim spoznavanjem ter spoštovanjem.

KULTURNE DROBTINE

70 koncertov jugoslovanskega ansambla v Zahodni Nemčiji

Jugoslovanski ansambel narodnih plesov in pesmi »Tanec« iz Makedonije bo prihodnji teden odpotoval na daljše gostovanje v Zahodno Nemčijo. Med svojo turnejo, ki bo trajala dva meseca in pol, bo makedonski ansambel priredil okoli 70 koncertov z narodnimi plesi, pesmimi in instrumentalno glasbo v Bonnu, Münchenu, Stuttgartu, Frankfurtu in drugih mestih ter izletniških krajih. To bo že enajsto gostovanje tega jugoslovanskega ansambla v inozemstvu. Na nedavnem gostovanju v ZDA je »Tanec« navdušil ameriško občinstvo in prejel več ponudb za gostovanja v Belgiji, Holandiji in skandinavskih državah.

Indijski plesalci v Evropi

Indijska folklorna skupina, ki šteje 35 članov, je odpotovala na trimesečno turnejo po Evropi. Nastopala bo v Sovjetski zvezi, Češkoslovaški, Romuniji, Bolgariji, Madžarski, Poljski ter Jugoslaviji. V Jugoslavijo prispe meseca oktobra in bo ostala tam teden dni.

Razstava v Mozartovi hiši

V stanovanjski hiši na Makartovem trgu v Salzburgu, kjer je stanoval in delal veliki avstrijski glasbenik Wolfgang Amadeus Mozart, je podpredsednik mednarodne ustanove Mozarteum ing. Schurich pripravil razstavo zgodovinskih glasbil in avtografij iz Mozartove dobe. Poleg različnih klavirjev in drugih glasbil je na razstavi zastopana tudi cela vrsta violin, posebno pozornost pa vzbujata doslej neobjavljen dnevnik Mozartove sestre Nannerl ter potopisni dnevnik njegovega očeta Leopolda.

Novi koncertni dom v Stuttgartu

V Stuttgartu so na kraju, kjer je že prej stal lep koncertni dom, ki je bil uničen v zadnji vojni, zgradili novo in najmoderneje opremljeno zgradbo, ki razpolaga s tremi koncertnimi dvoranami, katerih največja sprejme 2000 oseb. Poleg tega so v domu restavracijski prostori ter podzemski garaža za skoraj 200 avtomobilov.

Lojze Ude:

TEORIJA O VINDIŠARJIH (Osnutek kritične razprave)

Do nekako sredine XVIII. stoletja uporabljajo latinski in nemški pisci za vse Slovane ali samo za svoje jugovzhodne sosedne Slovence, izraze, stvorjene s korenem Slav- ali Sclav-, poleg tega pa še imena „Wendi“, „Winden“, „Windische“ in podobno. Tudi slovenski pisci tega časa uporabljajo, kadar pišejo v nemščini, za vse Slovane ali samo za Slovence navadno izraz „Wenden“, „Windische“, razen tega pa še imena, stvorjena iz korena Slav- ali Sclav-.

Vzporedno s takim poznamenovanjem Slovanov, Slovencev, se v vsej zgodovini za posamezne dele Slovanov uporabljajo od tujih in domačih piscev imena po političnih, državnih tvorbah, ki so jih posamezna slovanska plemena ustanovila, ali upravnih enotah, v katerih so v večini.

Če obrnemo sedaj pozornost samo na Slovence, imamo n. pr. za čas od IX. do XIII. stoletja pisane dokumente, da so Slovence, po slovenski državni tvorbi iz VII. do VIII. stoletja, do prvih desetletij IX. stoletja še avtonomni slovanski pokrajini pod nemško oblastjo — Karantaniji, imenovali „Carantani“, „Karantenen“, po naše Karantanci: Conversio Bogoariorum et Carantanorum, ruska Nestor-

jeva kronika in Helmoldova Kronika Slovanov v XII. stoletju, Bartholomeus Anglicus v XIII. stol. Carantanus, Karantanec, jim je Slovenec. Ko obledi spomin na karantansko državno tvorbo, se izgubi tudi ime Karantanec kot soznačnica za Slovence in tujci, Nemci, začenjajo uporabljati za Slovence zopet naziv „Windische“, „windisch“ in podobno.

Važno je, da so Nemci vse Slovane označevali z „Winden“ „Windische“, toliko časa, dokler ne izpodrinejo tega splošnega naziva za Slovence na posameznih odsekih nemško-slovenske meje posebna imena slovanskih državnih tvorb ali nekih upravnih enot s slovanske večino ali vsaj nekimi izoblikovanih jezikovno-kulturnih individualnih enot. Tako ostanejo nazivi „Winden“, „Windische“ najdalje za Slovence, Lužiške Srbe, polabske in pomorjanske Slovence. Z razcepitvijo Rimskega cesarstva nemškega naroda na dežele s stalnejšimi mejami in imeni in z neko avtonomijo zadobi med slovanskimi deželami poseben pomen Kranjska kot tista dežela, upravna enota, ki je naseljena s skoro samimi Slovenci. Za čas od 1600 do nekako 1750 je navadno in značilno, da pisci govore o „Kranjcih in (ali) Slovencih“ oziroma če govore v nem-

škem jeziku, pravijo „Krainer und (oder) Windische“ ter v tej zvezi mislijo predvsem koroške in spodnještajerske Slovence. „Windische“ in podobno je slejkoprej splošna nemška označba za Slovence, Slovence, le da je v tem razdobju soznačnica za Slovence tudi Kranjec, „Krainer“, kot prebivalec dežele, ki je z razliko od koroške in štajerske dežele čisto slovenska. Tako dvojno označevanje za Slovence se zavleče tja v XIX. stoletje. Veliki jezikoslovec, dunajski cenzor slovenskih knjig in knjižničar v dvorni knjižnici Jernej Kopitar tako-le razlaga to dvojno, vzporedno poznamenovanje Slovencev tistega časa: „Pravzaprav imenujejo Vinde t. j. Slovence samo na Štajerskem in Koroškem, za razloček od njihovih nemških sodeželanov. (Vend ali Vind je namreč nemška soznačnica za Slovan kakor Oger za Madjar itd.), prav zaradi tega se pa tudi sami imenujejo Slovenci, t. j. ljudje slovanskega pokolenja, ne nemškega: skupno ime (prim. Vodnikovo povedanje - op. avt.) je postalo posebno ime. Na Kranjskem pa, kjer vso deželo obdelujejo Slovani, je ta razlog odpadel, zato je od pamtikeva in rabi posebno ime **Kranjec**. Jezik, obleka, način življenja je enak pri Vindih in pri Kranjcih, toda nikoli ne bo kdo Kranjca imenoval Slovenca v posebnem imenu, pa tudi narobe Slovence noben ne bo rekel Kranjec.“ („Grammatik der slawischen Sprache in Krain, Kärnten und Steyermark“, 1808, str. VI.). Kopitar hoče s tem reči, da Kranjcem v tem času ne pritiče ime

Slovenci v posebnem (današnjem) pomenu besede, da se torej Kranjci v tem času imenujejo Slovenci le v splošnem slovanskem pomenu te besede. Kidrič je na podlagi Vodnikovih spisov drugačnega mnenja in trdi, da je Kopitar tu preozek (prim. Kidrič, str. 449).

Nazivi „Winden“, „Windische“ imajo v tem času torej trojen pomen: označujejo vse Slovence, vse Slovence in za razlikovanje od nemških sodeželanov posebej koroške in štajerske Slovence. Res pa je značilno (ne v škodo tega, kar dokazujemo), da se, pač iz vzrokov, ki jih navaja že Kopitar, imenujejo od nekako 1600 dalje skozi XVIII. stoletje, pa tja do prvih desetletij XIX. stoletja Slovenci (v današnjem pomenu besede) predvsem koroški in štajerski Slovenci in da se prav zaradi tega, ker so Slovani, Slovenci, imenujejo v nemščini „Winden“, „Windische“. Šele v nadaljnjem razvoju začenjajo Kranjci čedalje bolj opuščati svoje kranjsko ime ter postanejo v nekaj desetletjih najodločnejši nosilci slovenskega imena.

Preko spredaj opisanega in razloženega dvojnega poznamenovanja Slovencev še skozi XVIII. v XIX. stoletje pa se v drugi polovici XVIII. stoletja že začenjajo oglašati glasovi, ki teže za poglobitvijo zavesti slovenske jezikovne skupnosti v današnjem obsegu. To se pokaže zlasti v slovničarstvu, v katerem je tisti čas najbolj prihajala do izraza stopnja slovenske zavesti in težnja po poglobitvi slovenske skupnosti.

(Se nadaljuje)

Polana pri Bistrici v Rožu

Spet se je pred nekaj dnevi odprl svež grob, kamor so k zadnjemu počitku položili telesne ostanke nad vse dobre in skrbne slovenske matere. Pokojna Uršula Ojcl je bolehalo že dalje časa, utrudila jo je težka življenjska pot, ko je morala tudi ona v svojem življenju zaradi svoje narodne zavednosti in značajnosti prestopiti mnoge težave in neprijetnosti, kakor je često žrtve za zvestobo usoda mnogih slovenskih mater. Vendar ji je smrt prekmalu in nepričakovano pretrgala nit življenja v starosti šele 63-ih let.

Mož pokojne matere je bil pred prvo svetovno vojno orožnik ter je moral zaradi zvestobe svojemu ljudstvu po plebiscitu leta 1920 emigrirati. Ženo s štirimi malimi otroci v starosti od dveh do sedmih let pa so narodni nestrpnosti brezobzirno vrgli iz stanovanja, da so se morali dolgo časa potikati okoli. Ko so se razmere nekoliko pomirile, se je mož vrnil, toda službe seve ni več dobil. Z marljivim, vztrajnim in napornim delom se je morala družina brez vsake podpore preživljati na svoji mali kmetiji. Kakor marsikje, je bila tudi pokojna mati središče družine, močna opora svojemu možu, skrbna in ljubeča mati svojim otrokom, ki jih je lepo vzgojila in so že vsi preskrbljeni.

Pogrebni svečanosti za pokojno Uršulo Ojcl se je udeležilo številno žalnih gostov iz soseske in tudi daljnih krajev, kakor na primer tudi iz Celovca. Polnoštevilo so bili navzoči številni sorodniki. Domači pevci so zapeli ganljive žalostinke, duhovnik, ki je opravil pogrebne obrede, je spregovoril tolažilne besede in domača zemlja je zagrnila drago bitje. Preostalim sorodnikom naše odkrito sožalje!

Uradovanje zastopnikov zunanje trgovine.

V oddelku za zunanjo trgovino pri zbornici v Celovcu bodo v okviru koroškega velesejma zastopniki zunanje trgovine uradovali danes, 10. avg. v naslednjem času: Zapadna Nemčija (ing. Ludwig Riedl) od 9. do 12. in od 14. do 17. ure. Trst (Wilhelm Pace) od 9. do 12. ure, Jugoslavija (dr. Norbert Kraus) od 9. do 12. ure.

V otroško naselje na Dunaju

V Hörndlwaldu na Dunaju je te tedne zbirališče mednarodne mladine pod okriljem organizacije »Otroška vas«, kjer bodo štiri tedne preživeli otroci najrazličnejših narodnosti. Organizator kolonije je UNESCO, koroški deželni mladinski referat pa je povabil k temu srečanju tudi štiri koroške otroke slovenskih staršev.

Izmed številnih prijav so mogli biti sprejeti v kolonijo le štirje slovenski otroci, dva fanta in dve deklici, katerih starši so v različnih poklicnih področjih.

Minuli ponedeljek so se otroci v spremstvu svojega očeta ali matere zbrali v Celovcu, nakar so polni pričakovanja, da bodo doživeli mnogo novega in lepega, odpotovali pod nadzorstvom profesorja Milana Kupperja v smeri svojega cilja.

Poleg tega, da se bodo otroci zaradi spremembe zraka, izdatne prehrane in sproščeni telesno in duševno okrepili, bodo deležni tudi mnogih nepozabnih doživetij ter se bodo vrnili notranje bogatejši, z razširjenim obzorjem, s poznanjem šeg, navad in vrtil otrok drugih narodnosti ter bodo na svojem mestu pionirji novega lepšega

Hodiše

V ponedeljek se je primerila v naši okolici prometna nesreča, pri kateri sta se dve osebi močno poškodovali. Z motornimi kolesi sta trčila Kristijan Ogris in Franc Pogenčen, zaradi česar sta oba strmoglavila. Ogris si je razbil spodnjo gleženj ter si pretresel možgane, Pogenčen pa si je zlomil roko in si poškodoval nogo. Oba ponesrečenca so pobrali v nezavestnem stanju, zato pravega vzroka nesreče takrat še niso mogli ugotoviti.

Reberca

V bližini celulozne tovarne se je konj z vprego, ki ga je vodil kmet Jurij Robnik iz Gorčič, zakotalil kakih 10 metrov čez cestno brežino. Verjetno je, da je konja zadel motociklist Karl Laub iz Dunaja ter je zaradi tega odskočil s ceste. Dogodek se je končal na srečo prizanesljivo. Robnik je prišel sicer pod voz, toda je bil le neznatno poškodovan. Elizabeta Oswald, ki se je vozila z njim, je padla na cesto in se je samo močno prestrašila.

časa, za kakršnim stremi miroljubno človeštvo.

Cilj kolonije je predvsem, da se otroci raznih narodov med seboj spoznavajo, sklepajo trajne tovariške vezi, kar naj bo doprinos k ustvarjanju miroljubnih odnosov med narodi sveta in kar naj služi ohranitvi trajnega miru. Novi čas zahteva, da se izloči pretirani nacionalni šovinizem ter odstrani narodnostna nestrpnost in sovražstvo, da se izoblikuje med narodi pester mozaik velikih idealov človečanstva pod geslom: Žive naj vsi narodi!

In že v najmlajših je treba te velike ideje gojiti in utrjevati, ko so mlada srca dovzetna za vse dobro in lepo. Združeno prijetno s koristnim je lep doprinos k temu cilju tudi mednarodno otroško naselje na Dunaju.

Grozotna prometna nesreča v Šmihelu nad Pliberkom

Minulo nedeljo se je kmalu popoldne razširila vest, da se je na ovinku pri Šmihelu pripetila krvava prometna nesreča. Promet je bil preteklo nedeljo precej močan, ker so mnogi ljudje hiteli na tombolo v Pliberk. Ljudje v bližnjih hišah v Šmihelu so postali nenadoma pozorni, ko so zaslišali silen tresk in klice na pomoč. Takoj so sevedeli, da gre za prometno nesrečo. Nikdar ni dovolj poudarjeno, da je treba na ovinkih voziti posebno previdno in z zmanjšano brzino, da ima voznik svoje vozilo vsak čas v oblasti. Sicer pravijo, da so motociklisti in avtomobilski vozniki po nesreči na obe smeri iz Šmihela vozili počasneje, ko so videli nesrečo, toda tega, kar se je zgodilo, ni več mogoče popraviti.

Hudo poškodovana sta namreč v mlaki svoje krvi ležala v nezavestnem stanju dva mlada človeka, poleg tega sta pa bili močno razdejani motorni vozili. Z veliko brzino se je nekaj trenutkov prej pripeljal z motornim kolesom 20-letni delavec Hanscho iz Kokinje, na spremnem sedežu pa je sedel zidar Tomaž Germadnik iz iste vasi. Ko je zavil v nepregleden ovinek, je v istem trenutku iz nasprotne smeri privozil osebni avto, ki ga je šofiral Janez

Opozorilo

staršem otrok, ki grejo v kolonijo na morje

Vse starše otrok, ki grejo v kolonijo na morje, obveščamo, da bo odhod otrok iz Celovca z vlakom v petek, dne 17. avgusta 1956, ob 23.45 uri, iz Beljaka v soboto, dne 18. avgusta ob 1.30 uri, iz Področnice pa ob 2.20 uri.

Za otroke bo na razpolago poseben vagon in bo na vseh treh postajah čakal 17. t. m. od 17. ure naprej tudi vodič, ki bo prevzel otroke v nadaljnjo oskrbo.

Starši, ki še niso poslali potrebnih dokumentov, jih morajo nujno prinesiti do ponedeljka, dne 13. avgusta do 10. ure v »Našo knjigo« v Celovcu, Gasometergasse 10. Otrok, od katerih do tega termina nismo prejeli v redu dokumentov, na noben način ne moremo več upoštevati.

Jop iz Dvora. V avtu sta bila še Janez Petjak ml. iz Konovec in Hilda Jop iz Dvora.

Spoznanje nevarnosti je bilo prepozno, vozili sta strahotno trčili in posledica je bila, da je oba na motornem kolesu vrglo kakih pet metrov daleč, kjer sta obležala s težkimi in nevarnimi poškodbami. Šofer avtomobila in Petjak sta bila lažje poškodovana, dočim je Hilda Jop odnesla tudi težje poškodbe. Ponesrečenca so prepeljali v bolnišnico v Celovec, kjer pa Hanschu niso mogli več rešiti življenja in je že ponoči podlegel smrtonosnim poškodbam, Germadnik pa je bil prav tako v smrtonovnem položaju.

Razne vesti iz Koroške

Deželni delovni urad navaja, da je bilo dne 31. julija na Koroškem 2487 brezposelnih, med temi 1147 moških in 1340 žensk. V primeri z istim časom preteklega leta je letos 193 brezposelnih več, med temi 72 moških in 121 žensk.

Pred nedavnim sta v Grabštanju pobegnili dva kaznjenca, ki sta bila na delu.

VABILO

V nedeljo 12. avgusta ob 14. uri igra »Gorenjski kvintet« v ciganskem taborišču hotela »Korotan« v Sekiri.

Vabimo vse ljubitelje slovenske glasbe, da se v velikem številu udeležite naše zabavne prireditve.

Vabi vodstvo hotela

Med begom sta ukradla dvoje koles in sicer eno v kavarni Meran, drugo pa pri gostilni Waldhauser v Celovcu. V neki gradbeni uti sta pobrala delovno obleko, ki je bila tam odložena ter sta se preoblekla in odpeljala naprej. Dan pozneje so ju prijeli kotmirški orožniki ter ju spravili nazaj v jetnišnico deželnega sodišča v Celovcu ukradeni kolesi in obleki pa so vrnili lastnikom.

V kolodvorski hali v Celovcu je v noči na 5. avgust nekdo s ponarejenim ključem odprl vrata v prodajalnico za časopise ter odnesel iz blagajne okoli 2000 šilingov.

V Goričici pri Škofjem Dvoru se je 18-letni kmečki delavec pri delu hudo ponesrečil. Pri rezanju krme je prišel z roko v rezilo rezalnega stroja ter odnesel težke poškodbe. Ponesrečenega fanta so prepeljali v bolnišnico za nezgode v Celovec.

Minuli teden se je na Koroškem primerilo 205 prometnih nesreč, pri katerih je bilo 173 oseb poškodovanih, 3 pa mrtve. V vsej državi se je pripetilo 1585 prometnih nesreč. Pri teh je bilo 1386 ljudi poškodovanih, 26 pa mrtvih. V 57 primerih so ugotovili, da so vozniki spet pobegnili, v 46 pa so bili šoferji pijani.

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

Poročila dnevno: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 17.00, 20.00, 22.00.

Sobota, 11. avgust:

5.35 Kmečka glasba — 6.00 Kmečka oddaja — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 8.45 Širni svet — 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca (slov.) — 10.00 Gospodinjski magazin — 11.00 Dobro razpoloženi ob enajstih — 11.45 Oddaja za podeželje — 14.30 Pozdrav nate — 17.35 Salzburške slavnostne igre — 18.30 Za prijatelje zborovske glasbe — 20.15 Opera.

Nedelja, 12. avgust:

6.10 Veselje na planini — 7.25 S pesmijo pozdravljamo in voščimo (slov.) — 8.05 Kmečka oddaja — 9.00 Razpoloženi v nedeljo zjutraj — 11.05 Veselo doni, veselo zveni — 14.30 Pozdrav nate — 16.00 Sicilija-biser Sredozemlja — 19.00 Športne vesti — 19.45 S poletom in dobro voljo — 20.15 Smejoča se okretnica.

Ponedeljek, 13. avgust:

5.35 Kmečka glasba — 6.00 Kmečka oddaja — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Gospodinjski magazin — 11.00 Dobro razpoloženi ob enajstih — 11.45 Oddaja za podeželje — 14.00 Poročila in objave. Iz domačih gajev: pojeta zbor SPD iz Bilčovsa in Kotmare vesi (slov.) — 14.30 Knjižni kotiček — 18.15 Mladina in film — 18.45 Za našo vas (slov.) — 20.15 Igra plesni orkester avstrijskega radia.

Torek, 14. avgust:

5.35 Glasbena budnica — 5.50 Pogled v svet — 6.00 Kmečka oddaja — 8.45 Mala zgodovina medicine — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Gospodinjski magazin — 11.00 Dobro razpoloženi ob enajstih — 11.45 Oddaja za podeželje — 14.00 Poročila in objave. Zdravniški vedež: Higiena mleka (slov.) — 15.30 Veselo popoldne — 18.00 Sami šlagerji — 20.15 Operni koncert.

Sreda, 15. avgust:

7.20 S pesmijo pozdravljamo in voščimo (slov.) — 9.00 Dobro razpoloženi zjutraj — 11.05 Poljudni koncert ob prazniku — 13.00

Operni koncert — 14.30 Pozdrav nate — 17.00 Salzburške slavnostne igre: Slehernik — 19.00 Glasba s Severa — 19.30 Športne vesti — 20.15 Kako mine čas.

Četrtek, 16. avgust:

6.00 Kmečka oddaja — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Gospodinjski magazin — 11.00 Dobro razpoloženi ob enajstih — 11.45 Oddaja za podeželje — 14.00 Poročila in objave. Ah, ti pesem... (slov.) — 15.30 V pestrem zaporedju — 18.00 Sami šlagerji — 18.45 Kmečka oddaja — 20.55 Glasba z Juga.

Petek, 17. avgust:

6.00 Kmečka oddaja — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Gospodinjski magazin — 11.45 Oddaja za podeželje — 13.00 Opoldanski koncert: Za vsakogar nekaj — 14.00 Poročila in objave. Trdi orehi. Oddaja ugank za staro in mlado (slov.) — 16.30 Otroška oddaja — 18.45 K'k je bou pa k'k je še kej: Moštovka (slov.) — 20.15 Slušna igra.

RADIO LJUBLJANA

Poročila dnevno: 5.05, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 22.00.

Sobota, 11. avgust:

7.10 Zabavni zvoki — 11.05 Malo od večera in malo od danes — 11.45 Pionirski kotiček — 12.00 Pred mikrofonom so štirje fantje in Kmečka godba — 12.30 Kmetijski nasveti — 12.40 Igra godba na pihala — 14.30 Tedenški športni pregled — 14.40 Zeleli ste — poslušajte! — 18.00 Zanimivosti iz znanosti in tehnike — 18.45 Okno v svet — 20.00 Veseli večer.

Nedelja, 12. avgust:

6.00 Pisana vrsta domačih pesmi in napevov — 8.00 Otroška predstava — 8.30 Revija narodnih ansamblov in solistov — 9.30 Še pomniti, tovariši — 12.00 Pogovor s poslušalci — 13.30 Za našo vas — 14.15 Zeleli ste — poslušajte! — 16.30 Severna stena Triglava — 20.00 Večerni operni koncert — 21.00 Športna poročila.

Ponedeljek, 13. avgust:

6.20 Naš jedilnik — 7.10 Zabavni zvoki — 11.50 Za dom in žene: Teorija kuhe — 12.00 Slovenske narodne pesmi — 12.30 Kmetijski nasveti — 12.40 Godba na pihala — 13.15 Pisan spored zabavnih melodij — 14.30 Radijski leksikon — 14.40 Zeleli ste — poslušajte! — 16.00 Utrinki iz literature — 18.45 Kulturni obzornik — 20.00 S festivala v Dubrovniku.

Torek, 14. avgust:

8.00 Pisan spored slovenskih narodnih in umetnih pesmi — 9.30 Radijska igra: Kako je Trebušnik hodil na Triglav — 11.45 Cicibanom — dober dan! — 12.00 Melodije iz filmov in revij — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.15 Ciganske melodije — 14.30 Za dom in žene — 14.40 Zeleli ste — poslušajte! — 15.35 Slovenske narodne pesmi — 18.00 Športni tednik — 18.50 Zunanje-politični feljton: Spremembe v Sovjetski zvezi.

Sreda, 15. avgust:

6.20 Naš jedilnik — 7.10 Zabavni zvoki — 11.50 Za dom in žene: Kaj morate vedeti tudi vi o prvi pomoči — 12.30 Kmetijski nasveti — 12.40 20 minut s Kmečko godbo in Veselimi godci — 14.30 Zanimivosti iz znanosti in tehnike — 14.40 Zeleli ste — poslušajte! — 15.35 Odlomki iz Borodinove opere »Knez Igor« — 18.45 Radijska univerza — 20.00 Massenetova opera »Manon«.

Četrtek, 16. avgust:

7.10 Zabavni zvoki — 11.45 Dober dan, otroci! — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.35 Od arije do arije — 14.30 Turistična oddaja — 14.40 Zeleli ste — poslušajte! — 15.35 Narodne pesmi iz slovenske Benečije — 18.00 Iz naših kolektivov — 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov — 21.00 Literarni večer

Petek, 17. avgust:

8.00 V pesmi in plesu po Jugoslaviji — 9.30 Literarna oddaja: Jaz in ti (slovenska ljubezenska lirika) — 11.50 Za dom in žene: Dieta za črevesne boleznine — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.15 Tisoč taktov zabavnih melodij — 14.30 Oddaja za ribiče — 14.40 Zeleli ste — poslušajte! — 18.00 Novi filmi — 20.00 Glasba narodov sveta — 20.30 Tedenški zunanje-politični pregled.

KOLENDAR

Petek, 10. avgust: Lavrencij

Sobota, 11. avgust: Tiburcij

Nedelja, 12. avgust: Klara

Ponedeljek, 13. avgust: Hipolit

Torek, 14. avgust: Evzebij

Sreda, 15. avgust: V. M. D.

Četrtek, 16. avgust: Joahim

Kako si je človek udomačil razne živali

Nekoč je vabil neki župan na gostijo. To je bilo še v tistih starih, prastarih časih, ko so bile še vse živali divje in so živele v pragozdovih. Župan je razposlal vabila tudi živalim.

Medved, volk, srebrna lisica, navadna lisica, konj, krava, koza, ovca in osel so sprejeli vabilo in veseli pričakovali, kdaj bo napočil dan gostije. Končno je le prišel in prvi se je odpravil na pot medved.

Med potjo je srečal dečka, ki je sedel v travi in ga vprašal: »Kam tako hitro, stric medved?«

»Na gostijo gospoda župana.«

»Nikar ne idi, dragi stric medved,« ga je svaril deček, »ljudje so zelo prebrisani in brž ko ugotove, kako lepo dlako imaš, se jim bo zahotelo tvojega kožuha, da bi se zavijali sami vanj. Ubili te bodo!«

Medved je razmišljal o dečkovih besedah, pa se je raje obrnil in odcapljal nazaj v gozd.

Tako je deček svaril še ostale živali, ki so hodile na gostijo, volka, srebrno lisico, navadno lisico.

Tudi konja je svaril. Toda ta si ni pustil ničesar dopovedati. Odvrnil je: »Ne bom se vrnil nazaj v gozd kot medved, volk, srebrna lisica in navadna lisica. Mene ljudje ne bodo prevarili. Preveč sem radoveden županove gostije, pa tudi po dobrih jedeh se mi že cedijo sline. Nihče me ne more pripeti. In če me že primejo, čutim toliko moči v sebi, da se bom zlahka utrgal!«

Obrnil je dečku hrbet in oddirjal v vas na gostijo. Ko so videli ljudje, kako hiter in močan je konj, so ga privezali. Privezali

so ga tako močno, da se nikakor ni mogel utrgati. Vpregli so ga v voz in od tedaj je moral delati za človeka. S tem je za vedno izgubil svobodo.

Za konjem je prišla krava. Tudi ona ni poslušala dečkovega svarila. Ljudje so jo obdržali zaradi njenega mesa in mleka.

Nato je prišla koza. »Ne hodi v svate!« jo je svaril deček. »Ljudje te bodo pripeli, brž ko bodo spoznali, da daješ mleko in imaš okusno meso.«

Koza pa ni hotela ubogati in tako je tudi ona prišla v hlev.

Za kozo je primeketala ovca iz gozda. »Ne hodi v vas na gostijo,« je zopet sva-

ril deček. »Ljudje so zelo pametni. Ugajala jim bo tvoja lepa volna, tvoje mleko in tvoje meso, priklenili te bodo in nikoli ne boš več svobodna.«

Ovca ni poslušala dečkovega svarila in tako je tudi ona postala domača žival, za njo pa seveda tudi osel, ki je že od nekdaj znan po svoji trmi.

Tako se je godilo vsem živalim, ki dečkova svarila niso upoštevale. Živali pa, ki so preudarile svarilo in odbežale v gozd, uživajo še danes svobodo.

In tako je pač v življenju. Vsakdo, ki noče poslušati svaril in ostane trmast, je končno bridko razočaran.

TIRLIVIRLI

Nekoč je živela uboga deklica. Staršev ni več imela, pa je zato stanovala pri nečaku in nečakinji svoje pokojne matere, kjer niso z njo prav nič dobro ravnali. Jesti so ji dali bolj malo in ves dan je morala zaprta v kamrici prestiti in spet prestiti. Če je le za hip prenehal ropot koleščka na vretenu, so prihiteli njeni gospodarji v kamrico in jo pretepli.

Nekega dne je deklica spet sedela v svoji kamrici in predla. Obšla jo je velika žalost in je vzdihnila: »Ko bi le še živeli moji roditelji! Ne bi mi bilo trpeti lakote in tudi predla ne bi ves ljubi dan.«

Komaj je izrekla te besede, že so se vrata neslišno odprla in vstopila je majcena ženička, nežna in lepa. »Zakaj žaluješ?« je vprašala deklico.

Deklica ji je povedala svojo žalostno zgodbo. Ženička jo je ljubko gledala, jo pogladila po laseh in rekla: »Dragi moj otrok, vem, da si pridna in dobra deklica. Prišla sem k tebi, da ti pomagam. Glej, prinesla sem ti tole košarico. Sezi vanjo, kadar boš lačna. Vsakokrat boš našla v njej dobro, zelo dobro obloženi kruhek. Toda nikoli ne sezi vanjo, kadar boš sita. Pa dobro si zapomni moje ime: Tirlivirli mi pravijo. Čez tri dni te spet obiščem. In če ne boš do tedaj pozabila mojega imena, ti prinesem čudežni kolovrat, ki bo predel sam. Ne bo se ti treba več mučiti... Samo mojega imena ne pozabi: Tirlivirli mi pravijo!«

Ženička je izginila, deklica pa je ponavljala in ponavljala njeno ime, da ga ne bi pozabila. Slednjič je od utrujenosti zaspala. Ko se je drugo jutro zbudila, se ni več mogla spomniti imena dobre ženičke. Silno se je prestrašila. Premišljevala je ves

prvi dan, nato še drugi dan, toda tudi tretjega dne še ni vedela imena. Bila je že vsa obupana.

Po kosilu so se vrnil s polja hlapci in deklet ter pripovedovali kmetici o čudežu, ki so ga videli. »Sredi gozda je majhen zelen travnik,« so pripovedovali, »in na tem travniku smo videli ogenj, nad tem

ognjem je visela lepa posoda, ob njej pa je stala drobna ženička, tako lepa, da lepše še nismo videli. Zlato žlico je držala v rokah in neprestano mešala. Žlica pa je bila vsa iz zlata in je kar bleščala v soncu. In ko je tako mešala, si je pela:

»Peci se, peci se, zajček moj,
opeci lepo hrbet svoj!
Naj pozabi majhno dekle,
da Tirlivirli mi je ime!«

»To pa je zabavna pesmica,« je pritrdila kmetica. »Kdo ve, kaj pomeni?«

Naša deklica pa je molčala, saj je ona edina vedela, kaj si je pela starka. Takoj po kosilu je zbežala v svojo kamro in do

večera ponavljala njeno ime, da ga ne bi spet pozabila.

Zvečer jo je obiskala lepa ženička. V roki je držala srčkan kolovrat. »Si si zapomnila moje ime?« jo je vprašala. »Da, da,« je pohitela deklica, »Tirlivirli ti je ime.«

»Zapomnila si je, dragi otrok! Mislija sem, da ga boš pozabila. Le poglej, kako lep kolovrat sem ti prinesla!«

In izročila je deklici kolovrat, ki je predel sam, in jo tudi poučila, kako mora z njim ravnati, da se bo ustavil.

»Najlepše se vam zahvaljujem, dobra gospa,« je rekla deklica, toda ženička je bila med tem že izginila. Zdaj je imela čudežni kolovrat in se ni več mučila kot prej. Ta kolovrat pa je tako lepo predel, da v vsej vasi ni bilo predice, ki bi znala prestiti tako gladko in svetlikajočo se nit kot naša deklica. Zatorej je zaslovela daleč naokrog in od vseh strani so ji prinašali predivo, da si je kmalu zaslužila ogromno denarja. Ko je dorasla, se je poročila s poštenim kmečkim fantom in poslej sta se rada imela do smrti.

Nikoli pa deklica ni pozabila dobre ženičke in skrbno je varovala svoj čudežni kolovrat. Samo ime dobre vile je le pozabila...

Za dobro voljo

Majhna pomota

Neki moški se je iz vesele družine v popolni temi vračal domov. Omahujoč po cesti se je zaletel v drevo. Previdno se je umaknil, toda ko je prestopil naprej, je iznova zadel v deblo. Stisnil je zobe in iznova poizkusil — vse zaman. Kadarkoli se je zagnal, vselej mu je bilo drevo napoti. Naposled se je zgrudil na tla in ves zmeden zatarnal: »Izgubljen sem, izgubljen! Zašel sem v neprodiren gozd!«

Po kravjih sledovih

Neki bogatin si je na hribu z lepim razgledom postavil poletno hišo. Tedaj je nastalo vprašanje, kako zgraditi do nje najbolj položno cesto. Prosil je izkušenega prijatelja za pameten nasvet.

»Če se ti mudi,« je menil prijatelj, »pozem se ravnaj po kravli!«

»Po kravli!« se je začudil bogatin.

»Da, po kravli. Postavi ji na vrhu hriba hlev, vodi jo vsak dan v dolino na pašo, pot nazaj pa naj si izbere sama. Bodi prepričan, da si izbere najmanj naporno.« Tako se je tudi zgodilo. Kmalu se je po kravjih sledovih vila na hrib položna cesta.

Drugi dopoldan.

Popoldan.

Nobenega znamenja novih preiskav. Ure so se jim vlekle kakor peščici partizanov, kadar so bili v obroču sovražne divizije in so čakali noči, da se prebijejo. Toda v kampu tudi noč ni ničesar obetala. Bill so vedno v obroču in nikdar ga niso mogli prebiti. Dušan je vsakih nekaj minut pogledal na uro in se začudil, ko je videl, da se je kazalec komaj premaknil...

Tudi tretji dan se ni nič zgodilo. Postal je jasno, da komanda vsaj začasno ne bo nadaljevala s preiskavami.

Štefan in Dušan sta si skušala razložiti njihov nerazumljivi postopek: Ves direndaj je sprožil Glavač z ovadbo, da je v devetnajsti orožje in rov; ko pa so karabinjeri razočarani odšli, je bil njihov birokratski posel opravljen. Sami niso nič mislili. Če bi mislili, bi kaj hitro dognali, da se da rov izkopati samo iz Gatove barake. Ta je ob robu kampa, Glavačeva pa je za dober lučaj do žice. Edino Gatova ima veliko klet, v devetnajsti pa bi se zadušili od zemlje. — Karabinjeri so se naslanjali na Vicedominija, Machija in Cantalupa. Vicedominij je računl, da bodo opravili posle zanj Glavač in Komarji. Ti pa so spet polagali vse nade v karabinjere in v Vicedominija. Iz tega circulusa vitiosusa se niso izmotali in teleskopci so jih topli kakor kačo.

Kako je nastal krt

Neki kmet si je hotel prisvojiti tujo njivo in je svojega sina zakopal v zemljo, še prej pa ga je naučil, kako naj odgovori, ko bo vprašan. Sodnik in sporni stranki pridejo na njivo in tisti, ki si je hotel prisvojiti tujo njivo, vzklikne:

»O, črna zemlja, povej, čigava si?«

»Tvoja sem, tvoja,« se zasliši iz zemlje otroški glas.

Ko to sliši pravi lastnik zemlje, se zdrzne: sodnik prisodi zemljo nepravičnemu kmetu. Ko so se razšli, prične oče kopati z motiko, da bi izkopal otroka. Toda otroka ni nikjer. Oče ga kliče, kliče, otrok se oglašja, toda beži vedno dalje in dalje. In tako se spremeni v krt.

Tako je, pravijo, nastal krt.

Srbska narodna

prstih so prišli in po prstih odšli. Dežurni ni videl ničesar.

Ko se je Hribček vrnil, je takoj opazil, da je zastavljalnica izginila. Ošinil je svoji roki: ure so bile na obeh. Pogledal je po mizi v sredi in po sosednjih pogradih. Nikjer nič. Prislonil je gavetko k vzglavniku, tako da je imel roke proste, se zravnal in zatulil:

»Okradli so me! Tatovi!«

Baraka je prisluhnila. Kdorkoli je pogledal oskubeni Hribčekov pograd, se je namuznil. Črt se je globoko sklonil nad porcijo, da bi prikrl smeh.

»O le smejte se! Meni se ne boste smejali! Še ne poznate Hriba! Še me boste prišli prositi: 'Hribček, posodi mi kako liro! Jutri ti jo vrnem!' Hribček, lepo te prosim! Veš, slabo mi je od lakote! Čez dva dni dobim paket. Delila ga bova po bratovsko! No daj, Hribček! Jaz pa ne bom dal nikomur niti pare! Kar pocrkajte, hudiči požrešni! Vse zažrete in zapijete, jaz — no-rec! — pa si trgam od ust. O, Hrib se ne bo nikogar več usmilil! Kradejo, tatovi ciganski! Da jih ni sram! Svinje!«

Vsi so vedeli, da se starček mora izkričati. Računali so s kako uro tuljenja, psovk in spakovanja. Hribček je zdaj pa zdaj sédel, oral s prsti po redkih laseh in nato nenadno spet skočil pokonci. Stalno je škilil po urah na roki. Ko je za hip utihnil, mu je Skledar postregel:

»Meni iz želodca ne bo nihče nič ukra-del!«

Rogač pa je dodal:

»Hribček, kaj veš, ali boš jutri še živ ali ne? Zakaj se tako krčiš? Kaj pa če te pobijejo? Ha?«

»Pobili me bodo... pobili... mene — ha — tebe bodo pobili, osel!« se je zarežal Hrib. Nenadno pa je zatulil:

»H komandantu grem!«

»H komu? K okupatorju...?« mu s tihim, a grozljivim glasom sikne Rogáč.

Hribčku zapre sapo.

Gato se zasmee izza zagrnjenega po-grada.

Po vseh pogradih so se pogovarjali samo o Hribčkovi zastavljalnici. Zlasti so se ustavljali pri tem, ali so fantje imeli prav, da so mu odnesli obleko.

Rogač je povedal, da mislijo pošteno vrniti izposojeni denar, obresti in zastavljalnica pa da tu niso na mestu. S tem so se vsi strinjali. Nihče ni več niti omenil rova. Pritisk je popustil. Vsa razigrana sta si Rogáč in Črt stisnila roko, položila nogi drugo ob drugo in se začela rvati. Gato pa je sodil.

Dušan in Štefan sta se popoldne spustila v klet in odstranila vse, kar bi utegnilo koga izdati. Sicer pa so se dogovorili, da bodo v primeru odkritja vse tajili.

Minil je dolgi popoldan.

Noč.

Dve vrsti vzgoje

Opazujem skupino otrok, ki se veselo igrajo na bližnjem travniku. Živžav, jok in smeh se prepletajo med čebljanjem otrok. Naenkrat vrišči! Fantek osmih let je zagnal kamen v majhno punčko. Niti ranil je ni, vendar pa se je punčka prestrašila in močno zavekala. Morda vsakdanji prizor na igriščih, kjer je dosti otrok skupaj. Nekaj pa le ni vsakdanjega. Očka tega fantka je pristopil k dečku in ga pošteno oštel, nato ga je poslal k staršem deklice prosit odpuščanja, kar je dečko tudi napravil, čeprav ga je bilo sram pred njegovimi vrstniki. Vsekakor je bil ukrep tega očeta zgleden in posnemanja vreden. Na fanta je to prav gotovo tako globoko vplivalo, da kaj podobnega ne bo storil v bodoče nikdar več. Takega načina kaznovanja otrok naj se poslužujejo tudi drugi starši, ker za otroke je to mnogo koristnejše kot pa uporaba telesne kazni.

Se en primer z otroškega igrišča. Opazoval sem fantka, starega kakih 7 let, ko je pobral kangljico in lopatko ter vse skupaj odnesel do vrtnega ograja. Počasi je spustil kangljico in lopatko na drugo stran ograja, sam pa se polagoma odstranil z igrišča. Tudi to bi ne bilo nič posebnega, če se ne bi pol ure zatem oglasila mamica ter začela iskati kangljico in lopatko, ki jo je izgubila njena punčka. Tedaj sem se zamislil.

Prha in kopanje

Jutranja prha osveži in okrepi. Prha pred spanjem pa prispeva, da bolje spimo in se odpočijemo.

Hladna prha pospeši krvni obtok, zniža temperaturo telesa in potemtakem povzroči tudi večje trošenje kalorij na račun nakopičenega sala, hkrati pa razvije živčni sistem. Bolni na srcu se ne smejo prhati s hladno vodo brez zdravnikovega nasveta. Prav tako hladna prha ne prija živčnim in trudnim ljudem. Zanje je mnogo bolje, če se samo otrejo z gobo ali hrapavo rokavico, ki smo jo namočili v hladni vodi. To zelo okrepi organizem in ga osveži.

Če so vaše noge po utrudljivem dnevu težke, jih izmenoma izpostavite hladni in zatem vroči prhi. To ponavljajte nekaj trenutkov, videli boste, kako vam bo odleglo.

Mlačna prha je najprimernejša za živčne, slabokrvne in utrujene ljudi. Dobra pa je tudi za vse tiste, ki so bolni na srcu. Mlačna prha je poletni mnogo bolj osvežujoča kakor hladna. Še boljše pa je kopanje v mlačni vodi. Če se prhamo z mlačno vodo vzdolž hrbtenice, se bomo pomirili in naglo odpočili. Kdor nima prhe, si lahko otre telo z debelejšo gobo, namočeno v mlačno vodo.

Vročna prha iznad 37 stopinj Celzija pomirja, če traja dalj časa, če pa manj, razdraži človeka. Po vroči prhi je dobro, če vzamemo še mlačno ali hladno prho.

Tretjega večera se je Vojo zviška zasmejal: »Če bi bil jaz 'duce', bi jih za kaznen ves poslal na vzhodno fronto!»

Se isti večer je spet odšla nočna izmena na delo.

PRELOMLJENA PALICA

Dva dni so v miru kopali. Tretji dan pa so odkrili novo nesrečo. Začelo se je takole: Vsi trije kopači so javljali, da vedno razločneje slišijo nad sabo neke glasove, govorjenje in različne šume, podobne udarcem in bobnenju. Z vsakim metrom da so bliže vsemu temu in da vedno bolj jasno slišijo, kaj se dogaja nad njimi. Pričelo jih je skrbeti, kam pravzaprav rižejo in kje so. Ko je Gato delal v dopoldanski izmeni, je jasno razločil cele stavke iz pogovora dveh Italijanov. Najprej je bilo kakor nekaka hoja, nato pa govorjenje. Gatu se je zazdelo, kot da bi se menjala alpinca pri stražni uti — kolikokrat je opazoval menjanje straži! — in bi izkoristila srečanje za klepet. Ni se mogel odločiti, ali naj dela naprej ali naj ju posluša iz svoje nenavadne prisluškovalnice. Nenadno je razločno slišal: — — — nekdo koplje pod mano — — — Ni ujel celega stavka, a toliko je znal italijanski, da je to razumel. Nato dolgo hehetanje nekoga drugega in opazka, ki si jo je Gato tolmačil kot norčevanje. Potem resno zatrjevanje — — — smeh

le kaj bodo storili starši doma, ko bodo opazili, da je njihov fantek prinesel domov tuje igračke? Starši so v tem primeru na mestu, če fanta takoj trdo primejo, da jim pove, kje je igračke pobral. Fant jih mora nato odnesti zopet nazaj, razen tega pa ga morajo starši strogo poučiti, da s tujih stvari ne sme prilaščati. Ako so starši v tem primeru količkaj popustljivi, se zna zgoditi, da bo otrok postal tat in si prilaščal vedno več in dragocenejše stvari ter nazadnje končal v zavodu za kriminalne tipe.

Zatorej, bomo pri naših otrokih vedno pozorni in ne dovoljujmo jim, da bi si prilaščali tujo imetje.

Če je soba majhna

Marsikdo se v majhnem stanovanju, ki je včasih omejeno samo na eno sobo, počuti slabo prav zaradi tega, ker vsak prišlec kar »pade« v sobo. Če smo iznajdljivi, se temu lahko izognemo in si pred vrata tudi sami zgradimo majhen prostor. Prostor pred vrati naj bo omejen z leseno ograjo. Na eni strani so pritrjena sobna vrata, na katera lahko pritrdimo ogledalo. Da lesene stene ne bi učinkovale odbijajoče, jih lahko ustrezno prebarvamo in tudi drugače okrasimo. Na primer z visečimi vazami, v katerih namestimo primerno zelenje. Na drugi strani te »predsobe« lah-

prav gotovo so cmoki jed, ki se posreči le malo kateri kuharici. Cmokov pa tudi ni lahko napraviti dobre in okusne. Predvsem ne smejo biti pretrdi in ne prerahli in od sestave testa je odvisna tudi prava odpornost cmoka. Cmoki iz surovega testa, surovega krompirja, surovega mesa in moke potrebujejo snovi, ki jih rahljajo. Kot te lahko uporabimo že prekuhana hrana — kuhan krompir, kuhano meso, zdrob, jajce, krušne drobtine — seveda zmlete in namočene. Nasprotno pa je treba dodati cmokom iz kuhanih hranil vezivne snovi kot so surov krompir, surovo meso, pšenični zdrob, moko, jajce, seveda vse v surovem stanju, saj le tako obdržijo v sebi lepilo. Od porabe lepilne ali

rahljajoče snovi je potem odvisno, kakšen bo cmok — mehak ali pa tako trd, da si bomo ob njem polomili zobe.

Paziti pa je treba pri kuhanju cmokov tudi na sledeče: Kruhove cmoke moramo kuhati pokrite, prav tako vse cmoke iz surovega krompirja, ki tako postanejo veliki in lahki. Medtem pa kuhamo cmoke iz kuhanega krompirja odkrite, ker sicer se nam že v loncu razlezejo. Cmoke polagamo vedno v vrelo vodo, ki pa potem ne sme dalje vreti, temveč cmoke le počasi prekuhavamo. Za cmoke ne smemo uporabljati močnatega krompirja. Cmoke postavimo na mizo, čim so kuhani — po 20 do 30 minutah. Tako pripravljene cmoki bodo res zelo dobri in jih bo družina s slastjo pospravila, zlasti če smo jih še obilno zabelile z drobtinami ali ocvirki.

ko postavimo obešalnike za plašče in stojalo za dežnike.

Če nam pa lesena stena ni tako po volji, si lahko omislamo bogato pobarvano zaveso iz pralnega živo vzorčastega blaga, ki se tako naglo ne zamaže. Zavesa je zgoraj pritrjena z obročki na leseno ali še boljše na kromano palico. To palico naj na vogalu podpira enaka palica. Tako urejena predsoba poživljuje naše stanovanje in počutimo se bolje v njem. Razen tega pa smo tudi na zunaj boljše zavarovani in se ne vznemirimo takoj, če se vrata nenadoma odprejo.

ZDRAVSTVENI KOTIČEK

Kako nastane kilavost?

Zaradi prevelike obremenitve trebušne površine pri poklicnem delu, pri delu na vrtu ali polju, pri športu in podobno, trebušna mreža odpove in tako nastane reža, skozi katero izstopijo trebušni organi. Včasih se kila le počasi širi in jo začitimo običajno le zaradi srbenja in močnega ščemenja. Polagoma pa se pojavijo na tem mestu otekline podobne izbokline in močne bolečine.

Ta pojav označujemo kila, latinsko herni. Mesto, na katerem izstopi kila iz trebušne votline, imenujemo kilna odprtina. Najpogostejše so: dimelna, mošenjska in stegenska kila. Med redkejše spadajo popkova, trebušna kila in druge. Prva naloga zdravnika je, da ugotovi, kakšne vrste kilo ima določeni bolnik.

S popolnim kilnim pasom človek zopet doseže svobodno gibanje ter lahko dela, ne da bi ga pri tem ovirala kila.

V čem je naloga kilnega pasu? Kilni pas mora kilo brez občutnega pritiska zadržati in se pri tem prilagoditi vsakemu telesnemu položaju. Kilni pas mora zadržati tudi telesne pritiske pri kihanju in kašljanju, zadrževati mora kilo in njeno večanje.

Kilni pas pa mora predvsem biti za tistega, ki ga nosi, lahek in ga ne sme ovirati.

Kilni pas, ki se spodnjega dela telesa oklepa kot spona, kot je to na primer slučaj pri pasovih na vzmeti, povzroča samo še nove težave, poleg tega pa ovira normalno delovanje trebušnih organov. Kilni pas, ki se telesu ne prilega dobro in je okoren, povzroča na telesu poškodbe kože, gnojne tvorbe, ali pa privede celo do zastupitve. Ako kila pri pripogibanju izstopa, kar se pri kilnem pasu na vzmeti dogaja, se ta priškrine. Bolnik je vsled tega v smrtni nevarnosti. Bedrni jermen kot pripomoček za zadrževanje kile je za telo neugoden in prav tako povzroča bolečine in vnetja. Gumijasti kilni pasovi kmalu izgubijo svojo elastičnost ter kmalu tudi postanejo neuporabni, ker znoj razkrajajo gumo.

Najboljši in idealen pa je kilni pas brez vzmeti, brez stegenskega jermena in brez gume, ki garantira lahko in neovirano nošenje in ne povzroča nobenega pritiska, ne rani kože, ne povzroča potenja, in kar pa je bistvenega pomena, nudi zanesljivo pomoč tudi v najtežjih primerih.

Vsak kilavec, ki je bil pred nošenjem

specialnega kilnega pasu izpostavljen neznošnim bolečinam in pri poklicnem, kmečkem ali drugem delu trpel ter bil močno oviran, se potem, ko dobi specialni kilni pas, počuti kot preroben, bolečine izginejo, izgine pa tudi občutek pritiska in se znova pojavi volja do dela in življenja.

Dipl. ing. Napotnik Janko — Hans

+ Kilavi + Bruchleidende

Zdravniško je dokazano, da se nadloge kilavosti popolnoma odpravijo s specialnim kilnim pasom brez jeklenih vzmeti, brez stegenske opasice in gume (Spezialbruchband ohne Feder, ohne Schenkelband und ohne Gummi).

Zajamčeno je lahko, neovirano nošenje brez vsakega pritiska, kakor pomoč v najtežjih primerih.

Patent je prijavljen v tu- in inozemstvu. Iznajditelj: Dipl. ing. Napotnik Janko-Hans, Wiener Neustadt, Postfach 79.

Kilavi se morejo zglasiti pri meni:

Borovlje, gostilna Just, nedelja, 12. in ponedeljek, 13. avgusta 1956 od 8. do 12. ure,

Celovec, hotel Stadt Triest, Villacherstrasse 3, torek, 14. avgusta 1956 od 8. do 12. ure,

Železna Kapla, gostilna Niederdorfer, sredi, 15. avgusta 1956 od 8. do 12. ure,

Pliberk, gostilna Breznik, četrtek, 16. avgusta 1956 od 8. do 12. ure.

GOVORIM TUDI SLOVENSKO!

— — — Gato ujame samo tu in tam kako besedo — — — »komanda« — — — »blede se ti« — — — in nato spet smeh.

Gato je pri pričji zapustil rov. Ko je stopil iz barake, ni bilo onstran žic nikjer dveh ljudi. V stolpu je sameval mitraljezec, pred stražno uto je stal alpinec — — — sam. Pogledal je po sentineli. Za ovinkom je pravkar izginil drugi alpinec. Je ta klepetal s stražarjem pred uto? Vprašal je Črta, ki se je sončil pred barako. Ta pa ni pazil na to. Smuknil je k Janezu, ki je prežal na trobentača. Tudi ta ni mogel ničesar reči. Gatu so se zaiskirle oči: »Madona, prepočasen sem bil.«

Popoldan sta šla z Dušanom sama v rov. Dušan je vlekel s sabo drog, s katerim je nekoč na ovinku napravil luknjo za zračenje. Zdaj se je na koncu teleskopa lotil novega vrtnja v strop.

»Gato, kaj misliš, smo res pred uto?«
»To že ves čas trdim!«
»Ni mogoče!«
»Poslušaj, pa boš videl!«
Napeto prisluškujeta.
»Ničesar ne slišim!«
»Treba počakati. Vedno ne govorijo!«
»Po mojem smo že v koruzi!«
»Si nor?«
»Kompas kaže...«
»Star urni obesek še ni nikdar prav kazal!«
»Ujema se z računanj...«
»Ti pa tvoji računil!«

»Saj bomo kmalu videli!«
»Boš videl — hudiča!«
Molk. Nenadno zgoraj močan šum. Kakor močno drgnjenje ob les.
»Si slišal?«
»Sem!«
»Še misliš, da smo v koruzi?«
»Kaj je bilo?«
»Stražar pred uto je prestavil nogo.«
»Kako?«
»S čevljem je podrsal po podu!«
Dušan je spet zapičil drog v strop.
»Hudimana, ni ti treba delati luknje! Dobro vem, kje sva.«
»Meritve, Kompas — — —«
»Vrag po papirju in obesku. Saj imam ušesa. Moj oče ni zaman tunelov kopal. Nekaj sem pa le podedoval po njem!«
Dušan je nadaljeval z vrtnanjem. Bil je še bolj previden in počasen kot takrat na okljukih. Brž ko je zaslišal nad sabo kak šum, je odnehal in čakal. Šele ko se je vse pomirilo, je spet sunil z drogom.

Luknje za zračenje in vetrenje niso več delali. Tista na okljukih se ni obnesla. Samo tik pod njo je bilo bolj zračno, drugod pa je ni bilo čutiti. Kadar je Štefan kopal, se je včasih splazil podnjo: »Malo se bom naužil zraka, pa bo spet dobro!«

Samo zaradi lažje razvedenosti so se odločili za majhno luknjo na koncu teleskopa. Črt, Gato in Štefan so namreč trdili, da so Dušanovi računi napačni. »Preveč na desno! Preveč na desno!« so ponavljali.

Zlasti so postali ostri potem, ko je Dušan napravil še majhen ovinek na desno, ker mu je kompas pokazal, da gredo preveč na levo. Dušan je že nešteto izračunal vse kote in vse razdalje. Bil je trden v tem, da gredo prav. Štefana pa je motilo zlasti to: če bi bili že v koruzi, od kod vedno večji šum, govorjenje, hršč, podoben bobnenju voz po sentineli in — udarci ob les? V tem se je strinjal z Gatom. Toda ko je natančneje prisluhnil šumom in glasovom, se ni mogel znajti. Gatu so bili tik nad glavo, Dušanu so bili bolj stran, njemu pa so se zdeli zdaj tik nad glavo zdaj spet daleč — — — Bolj ko je poslušal, manj je bil trden.

Dušan je prebil strop. Tanka zlata nit je vztrepetala v rovu. Gatu se je zazdelo, da kar laže diha v tem slepem črevesu, kjer se je s hropenjem dvigalo dvoje prsi.

Dušan je zlezal na Gata, se z rokami oprijel stropa in pričel buljiti skozi razgledni lijak. Gato pa je pridušeno spraševal:

»Ali vidiš?«
— — —
»Kaj je?«
— — —
»Sploh kaj vidiš?«
— — —
»No — ?«
— — —

(Se nadaljuje)

Se je čas za izboljšanje jesenske, zimske in vigredne krme

Žito je požeto in deloma tudi že pod streho. Kakor košnja, tako se je tudi žetev letoš močno zakasnila. Le malokdo je že mogel strnišča preorati in osezati s strniščnimi rastlinami. Večinoma je komaj ajda v zemlji. Nastane vprašanje, ali naj sedaj, ko je itak dela na pretrgo, še sejemo krmne mešanice za jesensko in vigredno krmljenje ter za siliranje?

Na vsak način jih bo treba sejati! Zaradi deževja v juniju nismo pridelali samo ostarelega in po krmilni vrednosti slabega sena, to vreme bo imelo tudi za posledico, da bo otava večinoma slabo priraščala in dala malo pridelka, le ta pa utegne biti spet izpostavljen septembrskemu dežju. Pomanjkanje beljakovin in škrobnih enot, do katerega bo prišlo pozimi in na pomlad, je treba že sedaj preprečiti s setvijo strniščnih krmnih rastlin. Če bomo takoj najeli traktor za preoranje strnišč in če bomo takoj sejali, bomo preprečili pozimi, predvsem pa na pomlad padec molznosti krav in zastoj mlade živine v rasti, preprečili pa bomo tudi dokup dragih in takrat — zaradi slabe osnovne krme — malo učinkujočih beljakovinskih koncentratov.

Kaj bomo sejali?

Pri odločitvi glede rastlin za jesensko in zgodnjevigredno krmo ter za dodatek k silaži imamo sedaj sicer le še malo izbire, pač pa precej kombinacij z ozirom na to, kaj bomo na njive sejali in sadili pomladi. Naj tukaj nekatere navedemo:

Lihoogrščico bo treba na splošno spraviti najpozneje med 15. in 20. avgustom v zemljo, v mrzlih hribovitih legah pa že takoj v prihodnjih dneh. Sodim, da po vsem tem, kar se je o njej že pisalo (glej predvsem Obvestila od 13. 7. 56) nihče več ne bo uqibal, če bi jo sejali ali ne. Izvzemši hribovite mrzle lege s setvijo ni treba preveč hiteti, pač pa je treba zemljo takoj preorjati, da bo imela še pet do sedem dni časa za vležanje. Za hektar površine zadostuje 6 do 10 kg semena. dajmo pa precej superfosfata, kalijeve soli in nitramoncala, da bo zrasla 60 cm visoko. V kolikor je ne bi mogli novembra pokrmiti, jo silirajmo skupno s koruzo in drugimi rastlinami. Sejmo jo predvsem na njive, kjer pride vigredni krompir.

Ker je setev landsberške zmesi za jesenski odkos že prepozna stoji kot nadomestek na izbiri kombinirana setev jare in ozimne rži. To zmes lahko sejemo še do 20. avgusta, v višjih legah (nad 800 m) pa do 15. avgusta. Setev te

Nov puhalnik za sušenje sena na skednju

Zvezni poskusni in preizkusni zavod za kmetijske stroje v Wieselburg a. d. Erlauf pravi o puhalniku za prezračevanje sena na skednju »Express« od tvrdke Buchmann & Co, Kirchdorf a. d. Krems (Zg. Avstrijska), da je enostaven in dobre izdelave. V eni uri spravi 13.100 do 18.300 m³ zraka skozi seno. Pri suhem vremenu zadostuje ta količina za površino 60 m² prezračevališča, kjer je naloženo seno v 4 m višine. Ob vlažnem vremenu zadostuje pri isti višini sena le za površino 37 m². Pri sušenju žita prezrača ta puhalnik 76 m² površine z 1 m visoko nasutim žitom. (Glej članke o sušenju sena s prezračevanjem na skednju v letošnji 19. do 21. številki našega lista.)

Varujmo se nezgod!

Kmetijski stroji in potreba čedalje naglejšega opravljanja dela na polju, skednju in v hlevu vs vzrok naraščanja nezgod pri kmečkem delu. Dočim je kmetijski in gozdarski socialni zavarovalni zavod v prvem polletju preteklega leta sprejel 25.703 prijave nezgod pri kmečkem delu, jih je prejel letos od 1. januarja do 30. junija 27.360. Število nezgod je bilo letos za 1.557 ali ca. 6 % večji od istega razdobja v preteklem letu.

Od teh nezgod odpade v letošnjem prvem polletju na Koroško 2263 nezgod ali ca. 10 % več kot pa v prvem polletju preteklega leta.

zmesi priporočajo predvsem pred silokoruzo. Njivo je treba v tem primeru prej pognojiti s hlevskim gnojem, superfosfatom in kalijevo soljo. V zmesi naj bo ozimna rž zastopana z 2/3, jara rž pa z 1/3. Ko posevek vznikne, je treba dati nitramoncala. Jara rž bo začetkom oktobra uporabna za krmo ali siliranje. Po njenem odkosu bo pognojila ozimna rž še toliko, da bo uspešno prezimila. Vigredi ji pomagamo spet z nitramoncalom k hitri rasti. Tako bomo imeli zeleno rž sredi maja pokrmljeno, njivo pa prosto in izredno dobro pripravljeno za silokoruzo.

Za setev ozimne rži z graščo za zeleno krmo imamo še nekaj več časa. Isto za setev landsberške zmesi za vigredni odkos.

Kot dodatek k silokoruzi sejemo v prihodnjih dneh lahko še sončnice, ki bodo s pomočjo nitramoncala zrasle še do 1 m višine in dale skupno s silokoruzo in strniščno deteljo zelo okusno in na hranihi bogato silažo.

Ugoden položaj na trgu s prašiči

V zadnjem pregledu položaja na trgu s klavno živino in prašiči sem prišel do zaključka, da bo nadaljnji razvoj ponudbe, povpraševanja in cen podoben onemu v lanskem letu. Če sedaj na višku sezone tujskega prometa in ob pričetku koroškega velesajma pregledamo tržni razvoj zadnjih tednov, potem vidimo:

1. da je cena prašičev na Dunaju in na Koroškem nasproti juniju narasla in da je boljša od cen v juliju lanskega leta;

2. da so pri goveji živini volji, biki in telice letošnje junijske in lanske julijske ceno v glavnem držali, da pa je cena krav padla za 30 do 40 grošev;

3. da je na Koroškem izredno pomanjkanje klavnih telet; tedensko jih v zadnjem času uvozijo 200 do 300 komadov iz Jugoslavije in Štajerske.

Pri prašičih je v St. Marxu znašala ponudba na zadnjem junijskem sejmu 7134 komadov. Od tega časa naprej je domača ponudba stalno padala in je na sejmu v minulem tednu znašala le še 4391. Zato so 10. julija prvič pripeljali na sejem 481 madžarskih prašičev; njihovo število pa je naraslo na zadnjem sejmu na 1347, kar odgovarja 23,7 % skupne ponudbe. Za prašiče v prvem razredu je cena narasla od 13,80 do 14.— šil. S tem so prašiči dosegli najvišjo dopustno ceno na Dunaju. Na zadnjem sejmu pa so že trgovali z zaklanimi prašiči prvega razreda in jih plačevali po 17,40 do 18.— šil. za kg. Za drugi razred se je cena dvignila od 13.— do 13,70 na 13,80 do 14.— šil., za tretji razred pa od 12,20 do 13.— na 13.— do 13,70 šil.

Iz Koroške je šlo na Dunaj v prvih treh tednih meseca julija ca 500 prašičev, za katere so na domu dosegli ceno 12.— do 12,50 šil., kar predstavlja najvišjo na Koroškem dopustno ceno. V skladu s tem so tudi domači mesarji pričeli plačevati prašiče po isti ceni.

V Celovcu je narasla tudi cena pujskov. V začetku meseca julija so jih plačevali po 16.— do 17.—, sedaj pa gredo po 17.— do 18.— šil.

Kakor pri prašičih, tako je tudi pri goveji živini domača ponudba postopno padala. Koncem preteklega meseca je bilo na trgu v St. Marxu še 1664 glav domače klavne živine, sredi julija pa le še 1165. Tedensko uvozijo v St. Marx 250 do 460 glav madžarske, romunske in jugoslovanske klavne živine. Po poročilih, ki so na razpolago, pa izgleda, da povpraševanje za mesom starejše živine močno pada. To končno potrjuje tudi padec cene klavnih krav. Vole so v juliju prodajali po 9,50 do 12.—, biki po 9,70 do 12.—, krave po 7,30 do 10.— in telice po 9,50 do 11,90 šil. Klobasarice so šle po 6.— do 10,20 šil.

Iz Koroške je šlo v prvi polovici julija na Dunaj tedensko 20 do 60 Tbc-reagentov, v Italijo pa je bilo prodanih zadnjih 83 bikov in volov, za katere so ob koncu dosegli ceno 11.— šil. V zadnjem času pričevajo tu in tam trgovati z zaklanimi volji, rabe tega gradiva. Tvrdba je prevzela v

Več bomo dali nitramoncala, višji bo odstotek beljakovin!

V strniščni krmi nam gre predvsem za beljakovine. Kako odstotek teh lahko povešamo z naglo učinkujočim dušikom (nitramoncal), sledi iz poročila Nemške kmetijske družbe o tozadavnih raziskavah. Pri lihoogrščici se je pri 200 kg nitramoncala na hektar odstotek surovega proteina (beljakovin in beljakovinom podobnih snovi) dvignil na 12,9 %, pri 400 kg na hektar pa na 20 %. Podoben porast beljakovin vsled bogatega gnojenja z nitramoncalom so ugotovili tudi pri drugih strniščnih rastlinah.

Iz tega sledi, da varčevanje z nitramoncalom pri strniščnih rastlinah njihovih proizvodnih stroškov ne poceni, temveč samo podraži. Iz nič tudi pri strniščnih posevkih ne nastane nič. Ob primernem rednem kalifosfatnem gnojenju pa prav z dušikom dobimo s strniščnimi posevki beljakovinsko krmo za dosti nižjo ceno, kakor pa z dokupom oljnih tropin in drugih beljakovinskih koncentratov. (bl)

Cena krušnega žita ostane

Po razglasu ministrstva za kmetijstvo in gozdarstvo od 15. 7. 56 ostane odkupna cena za domače krušno žito do 31. 12. 1956 na isti višini, kakor je bila do 30. 6. 1956. Ta cena je po mesecih odkupa različna, in sicer bodo odkupovali in plačevali:

meseca	pšenico šil. za 100 kg	rž
avgusta	245.—	225.—
septembra	247.—	227.—
oktobra	249.—	229.—
novembra	251.—	231.—
decembra	253.—	233.—

Ta cena že vsebuje prispevek države v znesku 55 šil. na 100 kg.

Novo cene za mleko in mlečne izdelke

Od 1. avgusta naprej veljajo za mleko in mlečne izdelke nove cene. Odkupna cena mleka znaša sedaj 1,90 šil. za liter mleka (pri 3 1/2 % maščobe). Po tej ceni bodo mlekarne plačale tudi mleko, ki so ga odkupile med 1. marcem in 31. julijem.

Za mleko, ki ga kmet proda od doma direktno konzumentu, od 1. avgusta naprej lahko zahteva 2,10 šil. za liter. Za direktno odprodajo od doma pa mora imeti dovoljenje, za katerega mora prositi pri mlekarni, ki ji oddaja mleko. Od direktno od doma konzumentu prodanega mleka mora odplačati izenačevalni prispevek (Ausgleichsbeitrag) Fondu za gospodarstvo z mlekom v znesku 3 grošev za liter mleka. Ta prispevek plača pri mlekarni.

Presno maslo prevzemajo mlekarne od

Rojaki!

Ko boste obiskali Koroški velesajem, si oglejte tudi našo razstavo na bloku IX.

Ne pozabite, da vam vse

kmečke potrebščine in vsakovrstne stroje

po najugodnejši ceni posredujejo naše zadruge po

Zvezi slovenskih zadrug

v Celovcu, Paulitschgasse 7, tel. 21-29

di od klavne živine, ker se odgon s planin prične šele okoli 15. septembra. Zato bi bilo prav, da bi sedaj, ko je že na razpolago prav domača pitovna krma, pitanje pospešili in dokupili nekaj beljakovinskih koncentratov. Pri teh cenah se njihov dokup izplača, seveda pa mora biti tudi osnovna krma v redu. Blaž Singer

1. avgusta naprej po 31,70 šil. (doslej so ga plačevali po 23,20 šil.). Za presno maslo, ki je bilo mlekarjam oddano v času od 1. marca do 31. julija, bo razlika 8,50 šil. izplačana tekom meseca avgusta. Razlika 30 grošev za mleko, oddano mlekarji od 1. marca do 31. julija, bo prav tako plačana tekom meseca avgusta.

Iz malega raste veliko

Leitgebova lesna industrija v središču Podjune, v Sinči vasi, se je iz skromnega začetka žagarskega obrata od leta 1883 razvila do velepodjetja.

Da bi podjetje za gospodarstvo izkoristilo žagarske odpadke, so leta 1939 priklučili tovarno za proizvodnjo lesnitnih plošč. Leta 1941 so pričeli z eksportom trdih lesnitnih plošč in dve leti pozneje z eksportom izolacijskih gradbenih plošč. Kljub neugodnim povojnim razmeram so podjetje povečali ter znaša letna zmogljivost 70.000 kubič. metrov zrezanih okroglih hlodov, 20.000 impregniranih drogov in 5.000.000 kvadratnih metrov lesnitnih plošč.

Kakovost proizvodnje ter realna kupčijska politika tega lesnega kombinata si je zagotovila ne samo tuzemski trg, temveč tudi daljna inozemska tržišča.

Odras velike zmogljivosti Leitgebovega podjetja prikazuje razstava na koroškem velesajmu. Mnogostranskim željam arhitektov je ustrezno z ricolorjem, z umetno do-snovijo obloženo lesnitno ploščo. Razne vrste desina nudijo velike možnosti upo-njajo tu in tam trgovati z zaklanimi volji, rabe tega gradiva. Tvrdba je prevzela v

svoj program tudi proizvodnjo vtisnjenih plošč v različnih barvnih zvokih, ki so posebno primerne za obloge stena ter za izdelavo oprave in gradnjo vozil. Te plošče v poltrdi izdelavi so popolna novost v Avstriji in ustrezajo posebnim zahtevam akustike ter so prilagojene toplotno-izolacijski tehniki.

Znane Leitgebove akustične plošče so v veliki množini porabili pri gradnji dunajske Državne opere v veliko zadovoljstvo priznanih strokovnjakov.

Izolacijske gradbene plošče uporabljajo v vedno večjem obsegu posebno pri novih gradnjah hotelskih obratov.

Betonske obloge iz lesnitnih plošč Leitgebove tvornice uporabljajo pri mnogih velikih gradnjah tudi v Avstriji ter je ocenitev nad vse ugodna.

Na velesajmskem prostoru je iz tega gradiva zgrajen Leitgebov paviljon, ki je že tri leta izpostavljen vsem vremenskim spremembam. Gradnja ne propušča nobene vlage ter ni bilo treba izmenjati zunanjih sten, marveč so jih samo na novo ometali.

Obiščite poskušnjo vina na Koroškem velesejmu
v našem paviljonu na zabavnem parku (Vergnügungspark)

VELETRGOVINA z VINOM
BREZNIK & CO.

4 Vorteile:

1. Riesenauswahl — über 100 Ausstattungen
2. Die besten und billigsten Möbel Österreichs
Hartholzschlafzimmer von S 4400.—
3. Ratenzahlung ohne Aufschlag, ohne Zinsen
4. Zustellung frei Haus mit eigenem Spezialauto

GRÖSSTE AUSWAHL IN:

Polstermöbeln, Teppichen, Matratzen;
Vorhangstoffe zu sehr mäßigen Preisen

„Das Haus der guten Möbel“

KARL STADLER

KLAGENFURT / THEATERGASSE 4

SW-MÖBEL-VERKAUFSSTELLE

Beratung durch eigenen Architekten!

Rifro

Hladilne omare in
hladilne naprave,
točilne omare,
naprave za sladoled

najbolje pri

JULIUS RIVA

CELOVEC — KLAGENFURT
Rosentalerstrasse 17, tel. 31-31
Obiščite našo velesejmsko razstavo v hall 5

Stikalne in razdelilne naprave za gospodinjstvo in indu-
strijo

usmerjevalne, svetilne in telefonske naprave

SCHRACK

Büro und Auslieferungslager
für Kärnten und Osttirol

Celovec — Klagenfurt, Rosentaler Strasse 15

KLISARNA

ROMAN RITTER

CELOVEC — KLAGENFURT, BURGGASSE 8 — TEL. 21-08

AUTO — SERVICE
STADT — GARAGE
TANKSTELLE

Franz Liegl

KLAGENFURT Tel. 51-08

CARIMPEX CELOVEC — KLAGENFURT, Gabelsbergerstrasse 24
Telefon 24-98

Iz vaja: uvozne, izvozne, tranzitne in reeksporne posle
uvažā: sadje, zelenjavo in druge prehrabene artikle, krmila
iz v a ž a: poljedelske in druge stroje, orodje, tehnični material ter artikle široke potrošnje

Franz Gasser

Tesarsko podjetje

BILČOVS

Hans Harlander & Söhne

Sanitarne naprave — centralne kurjave

CELOVEC — KLAGENFURT

Villacherstraße 4. Tel. 26-62

GOSTILNA
„TIGERWIRT“
v Celovcu spet odprta

Les — furnirji — lesne plošče
FRANZ SCHNABL
CELOVEC — KLAGENFURT
Bahnhofstraße 38 B, telefon 48-86

PORSCHE in **WARCHALOWSKI** traktorje
AEBI motorne kosilnice in enoosne vlačilce
kakor vse poljedelske stroje
štedilnike in peči, pralne stroje, hladilnike,
krušne peči

HANS WERNIG
Razstavnī prostor na prostem in v hall 4

Leitgeb zeigt
die neuen
PRÄGEPLATTEN
LEITGEB-RICOLOR
und ein umfangreiches
Erzeugungsprogramm

im

Leitgeb

MESSEHAUS

Ihr Fahrzeug

fachmännisch gepflegt und repariert durch Werkstätte

JOSEF KIRCHBAUMER

Klagenfurt / Rosentaler Strasse 48 / Telephon 23-38

- Moderne Wasch- und Abschmierstation mit neuzeitlichen Schmiergeräten und Warmwasseranlage
- Eigene Karosseriewerkstätte für Havarien mit modernsten amerikanischen Ausbiegeräten und Schweißanlagen
- Abteilung zur Überprüfung des Fahrgestells und der Vorderachse mit optischem Exakta-Achsmesgerät und Auswuchtmaschine
- Eigener Abschleppdienst mit Rüstkranwagen
- Meine Monteure wurden in den Opel-Werken / Rüsselsheim und bei der General-Motors-Company Biel (Schweiz) geschult
- Verkauf, Kommission und Eintausch

Dunajski mednarodni velesejem od 9. do 16. septembra 1956

Moda — luksus — gospodinjstvo — dnevna uporaba — tehnika, stroji — orodje
Kmetijska in gozdarska vzorčna razstava

Posebna razstava: »Načrtovati, graditi, gospodariti« — razstava plemenskih svinj — razstava kmetijskih strojev s predvajanji — prehrana in nasladi — poizkušnja vin.

Posebne razstave: »Tehnika v gospodinjstvu« — »Transport-embalaža« — Velesejem iznajditeljev.

Novi simbol dunajskega velesejma: 150 metrov visok reklamni stolp Mannesmannröhren — Düsseldorf.

18 uradnih kolektivnih razstav iz inozemstva (prvič: Kitajska — Pakistan — Portugalska)

25 odstotno znižanje vozni cen na železnicah in avtobusih. Velesejmske izkaznice pri deželnih zbornicah za obrtno gospodarstvo, pri deželnih in okrajnih kmetijskih zbornicah ter pri vseh posebej označenih prodajalnicah.